

DOLNÍ MĚCHOPLUY PŘÁTELSKÉ K DĚTEM

**ANALÝZA NABÍDKY PRO HRU
A AKTIVITY DĚTÍ VE VEŘEJNÉM
PROSTORU**

MČ PRAHA - DOLNÍ MĚCHOLUPY

ANALÝZA NABÍDKY PRO HRU A AKTIVITY DĚTÍ VE VEŘEJNÉM PROSTORU V OKOLÍ ZŠ KUTNOHORSKÁ

Objednatel:

MČ Praha - Dolní Měcholupy
Dolnoměcholupská 168/37, 111 01 Praha 10

Zhotovitel:

Město přátelské k dětem, z. s.
IČ: 04393864
Ve Struhách 1017/4, 16000 Praha 6

Autoři:

Ing. Iva Hejzlarová
Ing. arch. Mirjana Petrik, Ph.D.

Projekt probíhal ve spolupráci s MČ Praha - Dolní Měcholupy a organizací Pražské matky, z. s. a za aktivní účasti ZŠ Kutnohorská, MŠ Dolní Měcholupy, Školky Amálka, volnočasového klubu Leonardo a místních obyvatel.

OBSAH

ÚVOD	5
Město přátelské k dětem	5
Cíl projektu	5
Metodika sběru dat	5
DOTAZNÍK	6
Zaměření, cíle a návratnost dotazníku	6
Mobilita - samostatnost dětí	8
Mobilita dle místa bydliště	12
Mobilita - kola, koloběžky, skateboardy	18
Hra a volný čas - jak děti tráví čas venku	19
Hra a volný čas - kde děti tráví čas venku	20
Hra a volný čas - park	22
Hra a volný čas - hřiště Kutnohorská	24
Další podněty	26
Vysněné místo - obrázky hřiště	27
DOPORUČENÍ	28
Obecná doporučení	28
Doporučení úprav veřejného prostoru	30
Doporučení pro hřiště a park	33
Doporučení k herním prvkům	34
ZÁVĚR	37

ÚVOD

MĚSTO PŘÁTELSKÉ K DĚTEM A PARTICIPACE

Město přátelské k dětem je takové město, které nabízí dětem svobodu pohybu, příležitosti pro volnou a neorganizovanou hru a kontakt s přírodou.

Prvním krokem k tomu, aby se město stalo přátelské k dětem, je analýza stávajícího využití veřejného prostoru z pohledu této často opomíjené skupiny uživatelů - dětí, mládeže a jejich rodin. Děti a mládež tvoří významnou skupinu uživatelů města a to, v jakém prostředí vyrůstají a do jaké míry jsou zapojovány do rozhodování a plánování lokality, ve které žijí, ovlivňuje jejich vztah k městu a jejich budoucí rozhodnutí.

Nejen z tohoto důvodu hraje participace v kontextu měst, která chtějí být přátelská k dětem, zásadní roli. Právo nejmladších občanů je zakotveno v Úmluvě o právech dítěte¹, která garantuje právo hlasu, účast v životě města a v rozhodování o městě a zdůrazňuje potřebu vyslechnout jejich názory.

Spolek Město přátelské k dětem vyvinul vlastní metodiku zapojování dětí a mládeže do procesu plánování. Metodika participace dětí a mládeže je přitom vždy sestavena na míru danému zadání a je uzpůsobena fyzické, kognitivní a mentální fázi vývoje dané věkové skupiny dětí. Je založena na multifunkčním přístupu, který aplikací různých metod hledá odpovědi na konkrétní otázky vztahu dětí a prostředí.

CÍL PROJEKTU

Analýza mapuje potřeby a přání obyvatel Dolních Měcholup ve věku do 15 let a posuzuje stávající nabídku pro hru, pobyt a další aktivity na celém území obce s důrazem na nejbližší okolí ZŠ Kutnohorská, konkrétně dětského hřiště a okolního parku. Analýza vychází z on-line dotazníkového šetření a z šetření přímo v místě.

Součástí výstupu je doporučení pro následné kroky vedoucí k úspěšné revitalizaci veřejného prostoru MČ, která bude zohledňovat potřeby a přání dětí i mládeže.

METODIKA SBĚRU DAT

Z důvodu mimořádných opatření (v rámci boje proti šíření koronaviru SARS CoV-2) byl počáteční průzkum omezen na on-line dotazník (software Survio). Dotazník byl vytvořen ve třech verzích a uzpůsoben daným věkovým skupinám respondentů: pro žáky 1. stupně ZŠ, pro žáky 2. stupně ZŠ a pro rodiče. Pro úplnost šetření a validaci výsledků doporučujeme posléze doplnit alespoň jedním workshopem s dětmi ze ZŠ Kutnohorská.

1 UNHR, 1989. Convention on the Rights of the Child. [pdf] Available at: <https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc.pdf> [Accessed: Sept 16, 2018].

DOTAZNÍK

ZAMĚŘENÍ, CÍLE A NÁVRATNOST DOTAZNÍKU

Dotazník se v první části zaměřil na mobilitu, konkrétně cestu dětí do školy a ze školy: na použité dopravní prostředky, na to, zda chodí do školy samy, s kamarády či v doprovodu rodičů. Věnoval se také hodnocení kvality a bezpečnosti cesty do školy a prostoru před školou. Tato část dotazníku byla sestavena ve spolupráci s organizací Pražské matky, z. s.

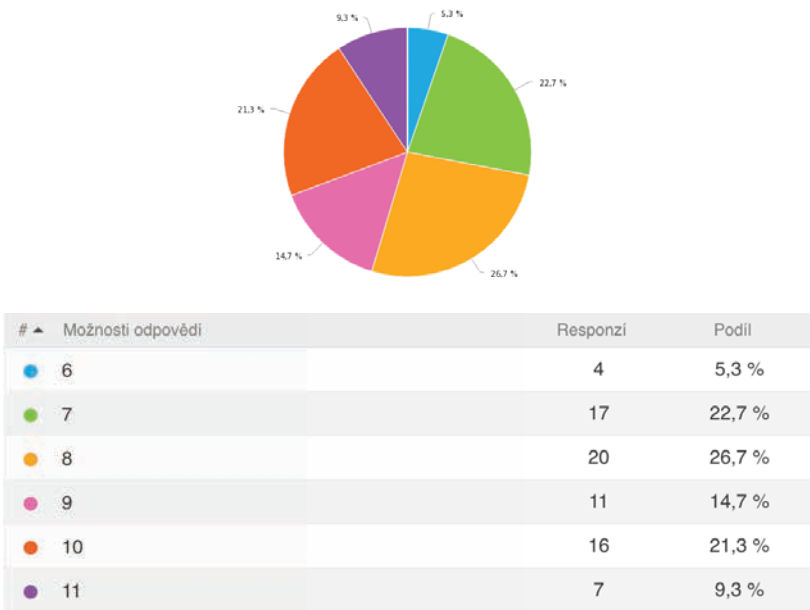
V druhé části se dotazník zaměřil na aktivity dětí ve volném čase a na zjišťování cílových destinací pro trávení volného času a jejich oblíbenost. Děti se mohly vyjádřit také k tomu, jaké přání mají pro revitalizaci dětského hřiště u ZŠ Kutnohorská.

Dotazník vyplnilo 75 dětí 1. stupně ZŠ (téměř 50% žáků školy) a 86 rodičů, dotazník pro děti 2. stupně se nesetkal se zájmem.

Vzhledem k malému počtu respondentů a nerovnoměrnému zastoupení věkových skupin pro účely porovnání byly výsledky rozděleny na dvě skupiny dle věku, tj. 6 - 8 let a 9 až 11 let.

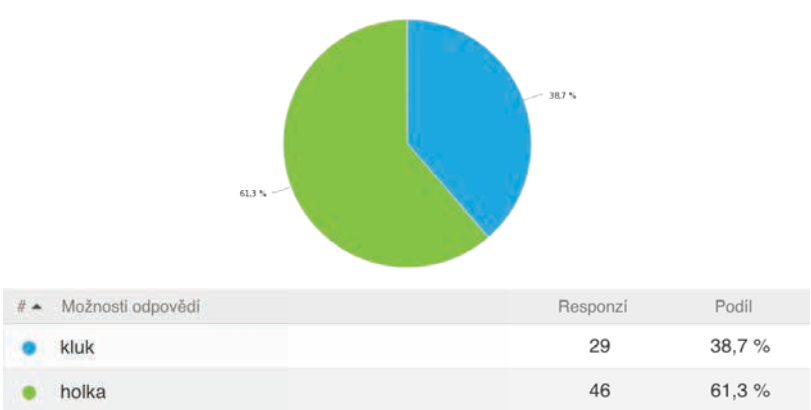
Obr. 2 Statistika dotazníku pro děti:

Rozdělení dle věku

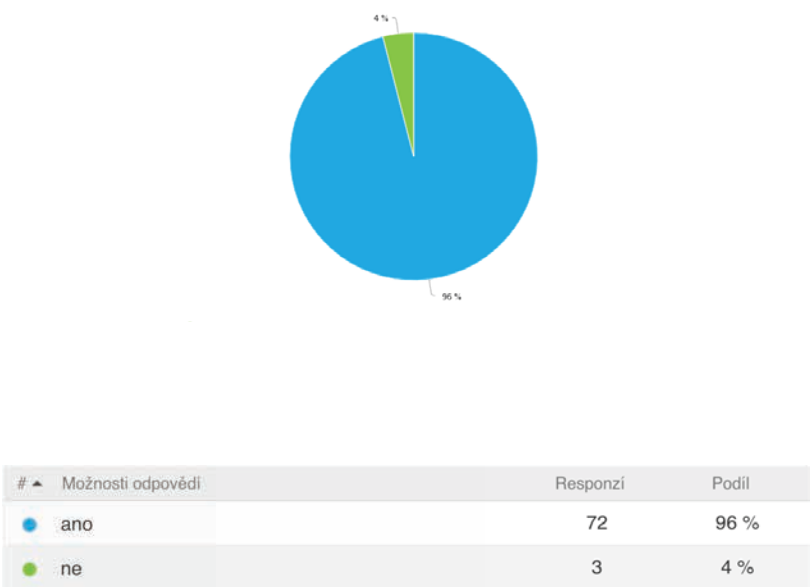
Obr. 3 Statistika dotazníku pro děti:

Rozdělení dle pohlaví:

Obr. 4 Statistika dotazníku pro děti:

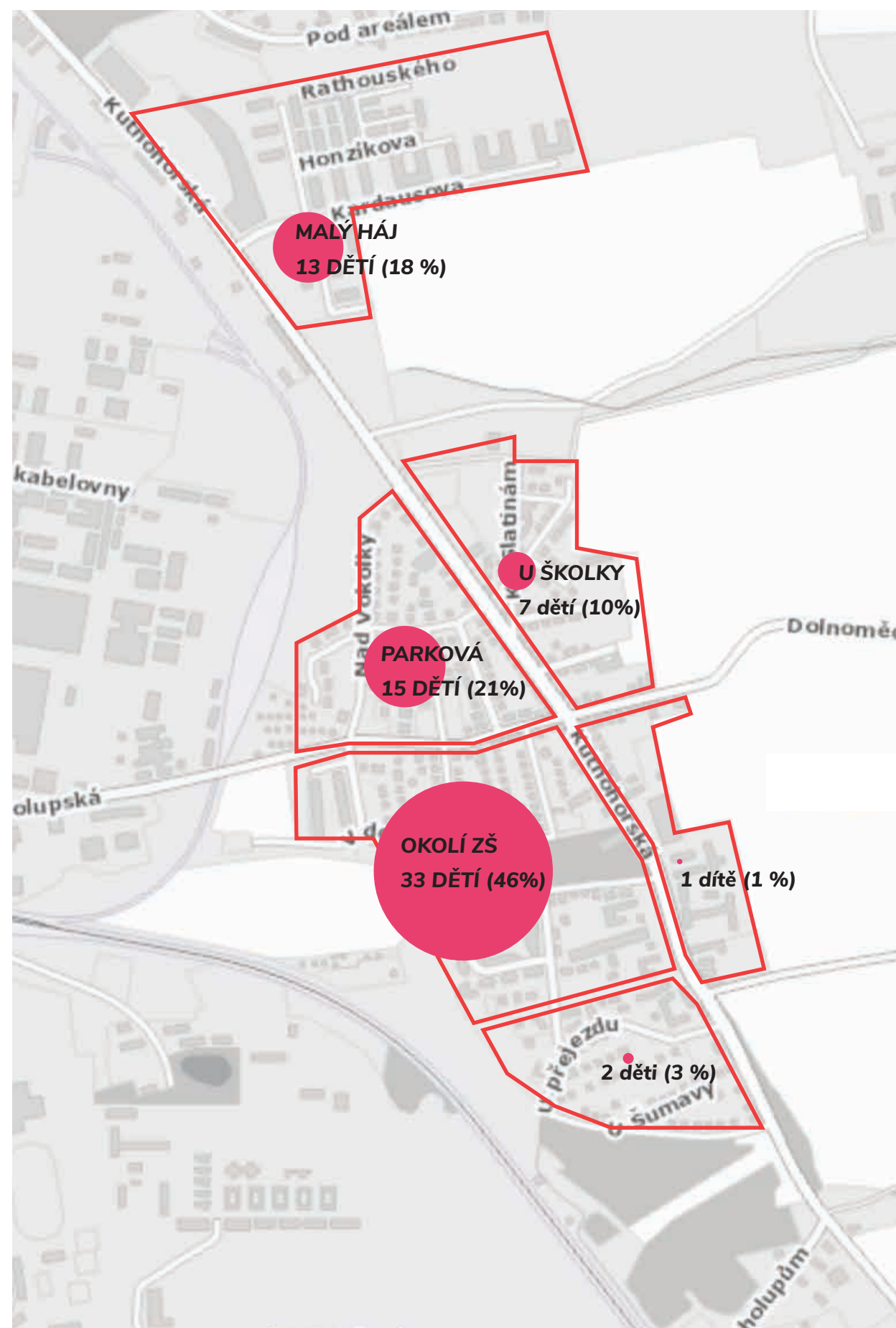
Chodíš do ZŠ Kutnohorská?

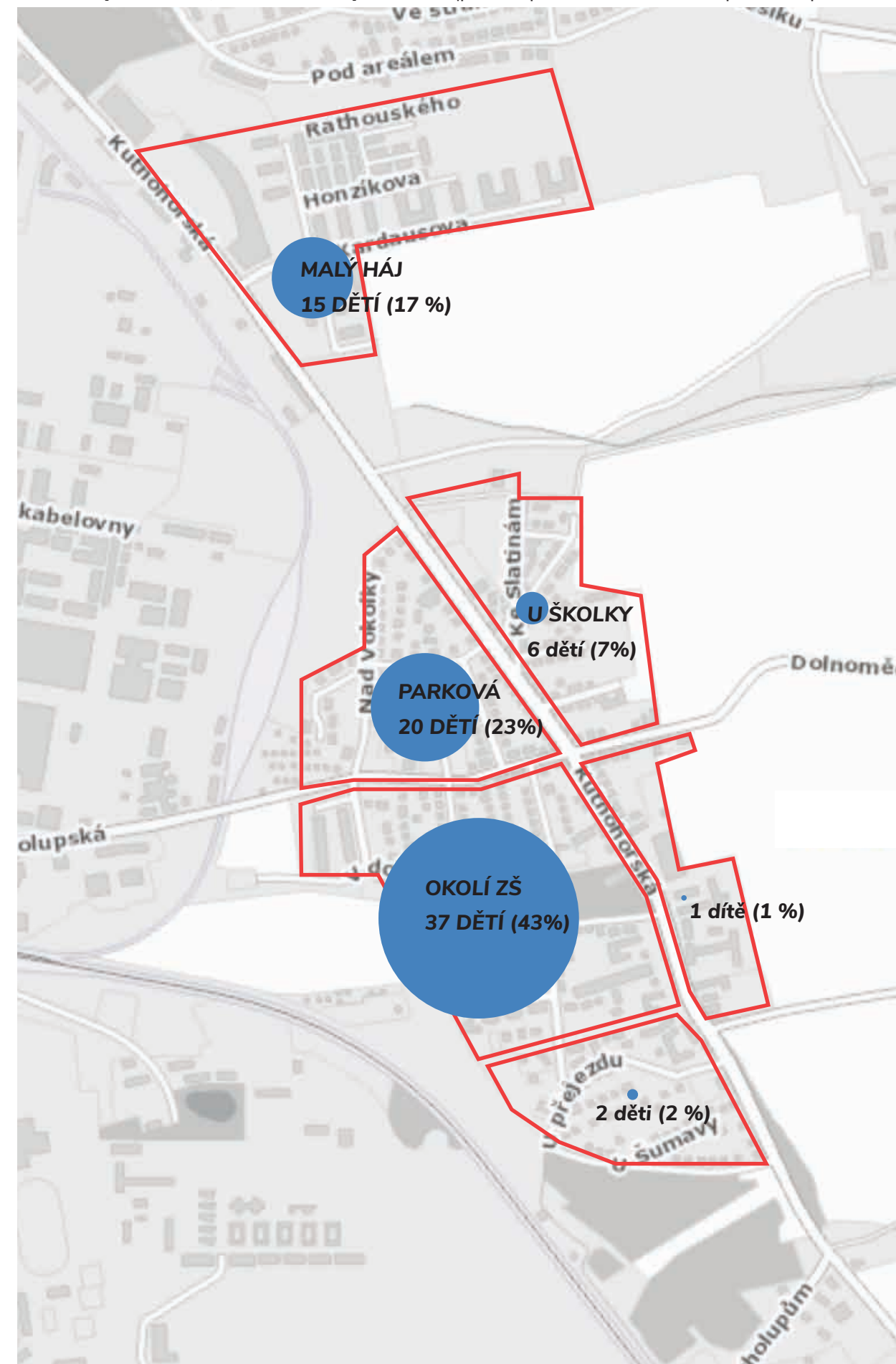
Obr.1 Statistika odeslaných dotazníků:

Dotazník 20. 4. - 1. 5. 2020	Počet vyplněných dotazníků dle věku dětí											
	1 rok	2 roky	3 roky	4 roky	5 let	6 let	7 let	8 let	9 let	10 let	11 let	celkem
Děti 1. st	0	0	0	0	0	4	17	20	11	16	7	75
- z toho žáci ZŠ Kutnohorská	0	0	0	0	0	4	17	20	9	15	7	72
Děti 2. st	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rodiče	2	0	1	1	0	4	24	19	10	17	8	86
- z toho rodiče žáků ZŠ Kutnohorská	0	0	0	0	0	4	23	18	9	16	8	78

Obr. 5 Bydliště dětí, které se zúčastnily dotazníku (počet a procento z celkového počtu respondentů)

Obr. 6 Bydliště dětí, dle dotazníku pro rodiče (počet a procento z celkového počtu respondentů)

MOBILITA - SAMOSTATNOST DĚTÍ

Klíčovou vlastností města přátelského k dětem je přítomnost dětí ve veřeném prostoru. To, že se děti mohou samostatně pohybovat v okolí svého bydliště a trávit čas venku bez nepřetržitého doprovodu dospělých, **má pozitivní vliv na jejich všestranný rozvoj, zejména pro vytváření vztahů s vrstevníky.**

Na základě sebraných dat bylo zjištěno, že v Dolních Měcholupech se většina dětí začíná pohybovat samostatně v devíti letech.

V OKOLÍ BYDLIŠTĚ

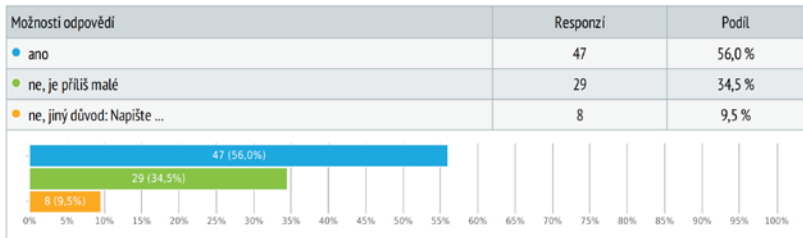
Samostatnost dětí s věkem roste. Šestileté děti se v DM samostatně v okolí bydliště nepohybují. **V sedmi a osmi letech se venku samostatně pohybuje polovina dětí. V devíti letech chodí ven bez doprovodu dvě třetiny dětí.** Starší děti se pohybují po městě již zcela samostatně. Ale i v této poslední skupině se vyskytují výjimky. (V odpovědích se objevil jeden případ, ve kterém dítě nechodí ven kvůli strachu z cizích lidí, viz „Bojí se....bydlíme kousek u lesíka, kde se pohybovali bezdomovci....mnohdy opilí.“)

Samostatnost se liší podle místa bydliště, **nejvíce jsou děti samostatné v Okolí školy a v Parkové** (2/3dětí), méně U školky a **nejméně v Malém háji** (pouze čtvrtina). Z odpovědí dětí z Malého Háje je rovněž patrné, že jim rodiče dělají společnost při pobytu venku častěji než ostatním dětem.

Obr. 7 Samostatnost dětí - odpovědi rodičů:

20. Pohybuje se vaše dítě v okolí vašeho bydliště samo bez doprovodu dospělé osoby (rodiče, prarodiče, chůvy)?

Výběr z možností, zodpovězeno 84x, nezodpovězeno 7x

DOPROVÁZENÍ DĚTÍ DO ŠKOLY

Rodiče děti do školy doprovází alespoň část cesty do věku 8 let, samostatně se děti začínají pohybovat po Dolních Měcholupech (do školy a ze školy) až ve věku 9 let. **Ve věku 10 a 11 let rodiče doprovází děti spíš výjimečně.**

Procento rodičů, kteří doprovází děti do školy dle věku dítěte:

6let: 75 % (část cesty 25 %)

7let: 58 % (část cesty 42 %)

8 let: 68 % (část cesty 26 %)

9 let: 30 % (část cesty 30 %)

Děti ve věku 7 a 8 let jsou doprovázeny převážně z důvodu nebezpečné dopravní situace, rodiče starších dětí hodnotí dopravní situaci mírněji. Devítileté a starší děti již jsou schopné rozpoznat rychlost příjíždějícího vozidla a přecházet i na místech, kde není situace zcela ideální.

Doprovod potřebují nejméně děti v Okolí školy (sám/a chodí téměř polovina dětí). Děti z Parkové chodí samostatně o něco méně, častěji jdou s rodiči, kamarády nebo sourozencem. Nejméně samostatní jsou děti z Malého Háje, které do školy/centra jezdí nejčastěji autem (50 %), dále používají MHD a pěšky jich chodí pouhých 15%. Se vzrůstající samostatností se potřeba vozit děti autem snižuje. Autem vozí rodiče děti do 9 let, od 10 let věku již méně často a nejčastějším důvodem není bezpečnost, ale společná cesta - rodič jede autem do práce.

Porovnání výsledků dle různých kritérií (věk, bydliště, komentáře rodičů) **ukazuje na chybějící bezpečné propojení přizpůsobené schopnostem nejmladších školních dětí ve věku 6-8 let.**

Vybrané komentáře rodičů k samostatnosti dětí:

„Frekventovaná ulice k hasičům, neustále jezdí auta jak na hlavní sinici.“

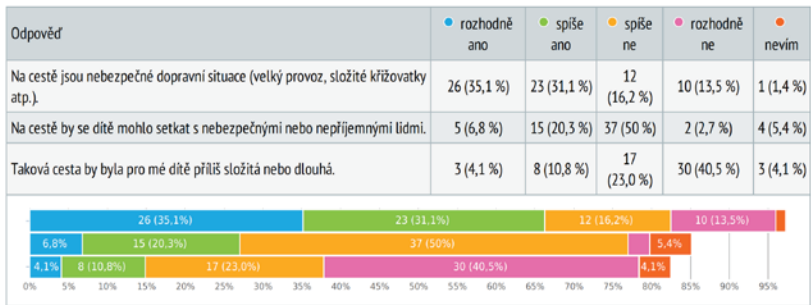
„Velmi zřídka, samo se bojí, doprovod většinou vyžaduje, jinak bychom ho už v okolí bydliště samotné pustili.“

„V bezprostředním okolí ano (na nákup v ulici). Přes křižovatku vím, že ještě nemají dostatečnou pozornost, zvláště když spolu chodí dva.“

Obr. 8 Důvod doprovázení dětí do školy - odpovědi rodičů souhrnně:

6. Pokud dítě doprovázíte, vedou vás s k tomu obavy z následujících věcí:

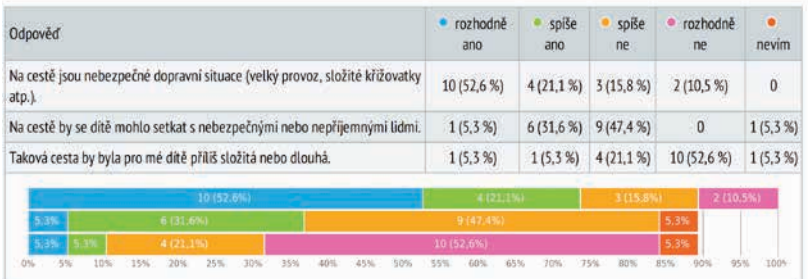
Matice výběru z možností, zodpovězeno 74x, nezodpovězeno 17x

Obr. 9 a 10 Důvod doprovázení dětí do školy - porovnání odpovědí rodičů osmiletých a devítiletých dětí:

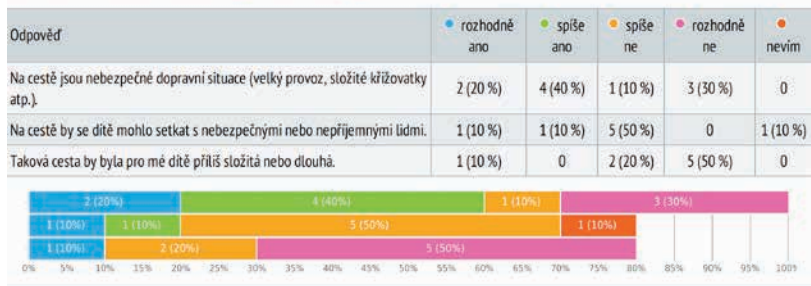
Odpovědi rodičů osmiletých dětí:

Matice výběru z možností, zodpovězeno 19x, nezodpovězeno 0x

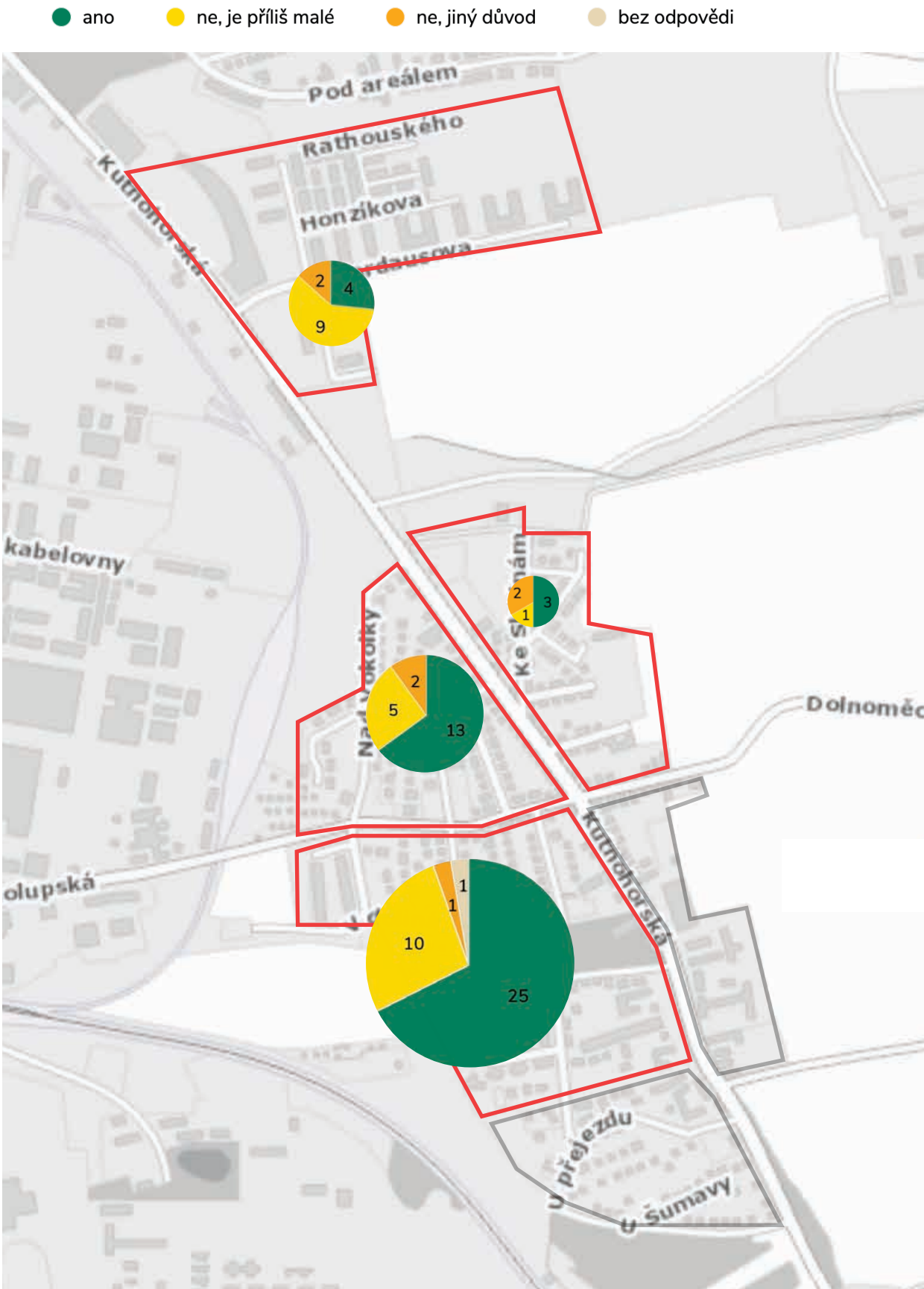
Odpovědi rodičů devítiletých dětí:

Matice výběru z možností, zodpovězeno 10x, nezodpovězeno 0x

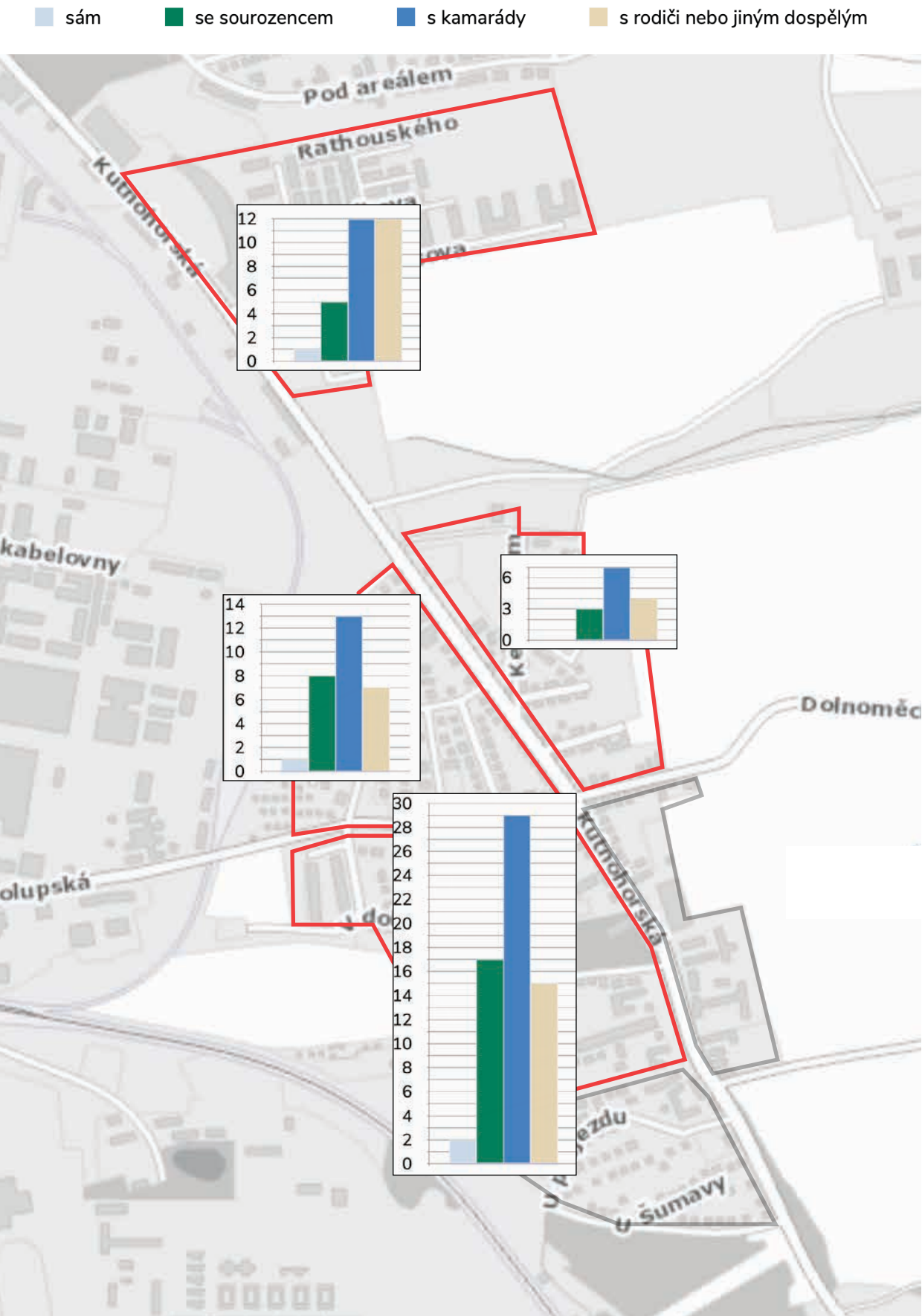
Odpovědi respondentů rozdělené dle věku dětí ukazují, že rodiče starších dětí hodnotí bezpečnost dopravy mírněji.

Obr. 11 Dítě se pohybuje v okolí bydliště samo bez doprovodu dospělé osoby (rodiče, prarodiče, chůvy) - odpovědi rodičů dle místa bydliště

Přes nízký počet respondentů je patrné, že **mezi centrální obytnou částí a čtvrtí Malý háj je výrazný rozdíl v tom, jak jsou děti samostatné.** Děti v Malém Háji chodí méně ven bez doprovodu rodičů.

Obr. 12 Doprovod dětí při pobytu venku - odpovědi dětí dle místa bydliště

Děti v celých Dolních Měcholupách tráví čas venku se sourozenci a kamarády, **rozdíl je ale v přítomnosti rodičů, která je v Malém háji častější.**

MOBILITA DLE MÍSTA BYDLIŠTĚ

Porovnání dat podle bydliště dětí potvrdilo předpokládané **bariéry volného pohybu - ulice Dolnoměcholupská a ulice Kutnohorská**. Nedostatečný počet přechodů nebo jejich nepříznivý vliv na schopnost menších dětí omezuje svobodný pohyb nejmladších školáků (6-9 let) po obci, ale zhoršuje i jejich subjektivní pocit bezpečí.

Nejvýraznějším problémem se jeví chybějící propojení DM s Malým hájem, které často zmiňovali i rodiče (4 podněty).

Další chybějící propojení je patrné v severojižním směru (Parková a Okolí ZŠ). Podněty na **úpravu přechodů na ulici Dolnoměcholupské (viz Pražské matky, z.s.)** se také objevovaly v komentářích rodičů.

Obecně si rodiče stěžovali na **hluk** (viz obr. 13) a přáli si **zklidnění dopravy** (8 podnětů).

Vybrané podněty rodičů:

„Bezpečnost na silnicích, kamiony jezdí k večeru rychle, velká doprava.“

„Zásadní je zklidnění dopravy, zejména na ulici Kutnohorská a Dolnoměcholupská, tedy obchvat DM.“

„Omezení aut na Kutnohorské, omezení hluku, lepší propojení Malého háje s Měcholupy a na cyklostezku.“

Další podněty se týkají propojení DM s okolními obcemi (např. Hostivař).

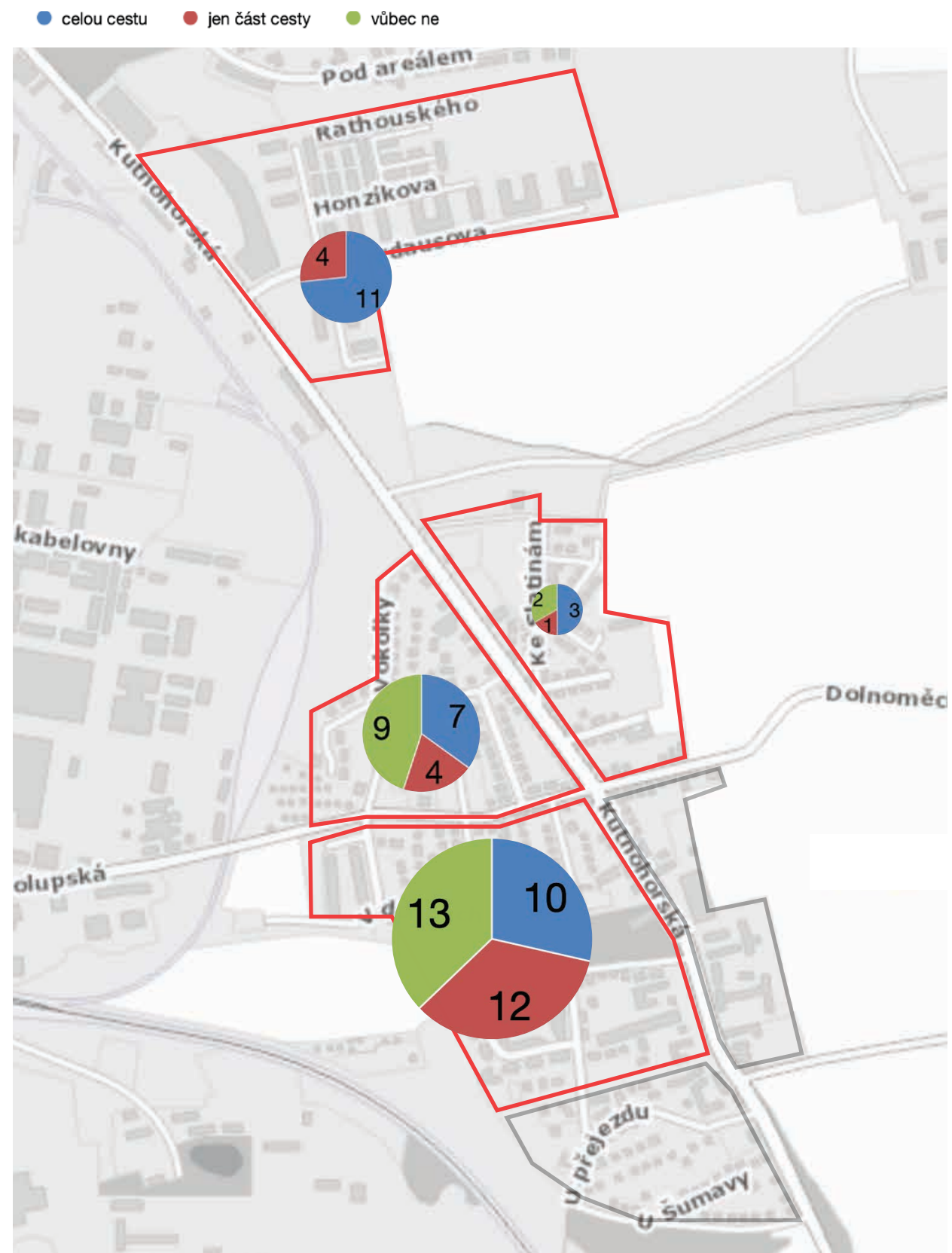
Mapy s grafy na následujících stranách (obr. 14-25) **dokumentují rozbor dopravy a samostatnosti dětí na základě jejich bydliště.**

Přes nízký počet respondentů je **patrná odlišnost odpovědí dětí z Malého háje**. Na základě odpovědí rodičů a dětí ke způsobu dopravy do školy, k dopravní situaci a vzhledem k relativně krátkým vzdálenostem (Malý háj je do 20 min pěšky) se dá usuzovat, že **hlavním důvodem je chybějící přívětivé a bezpečné propojení Malého háje se školou.**

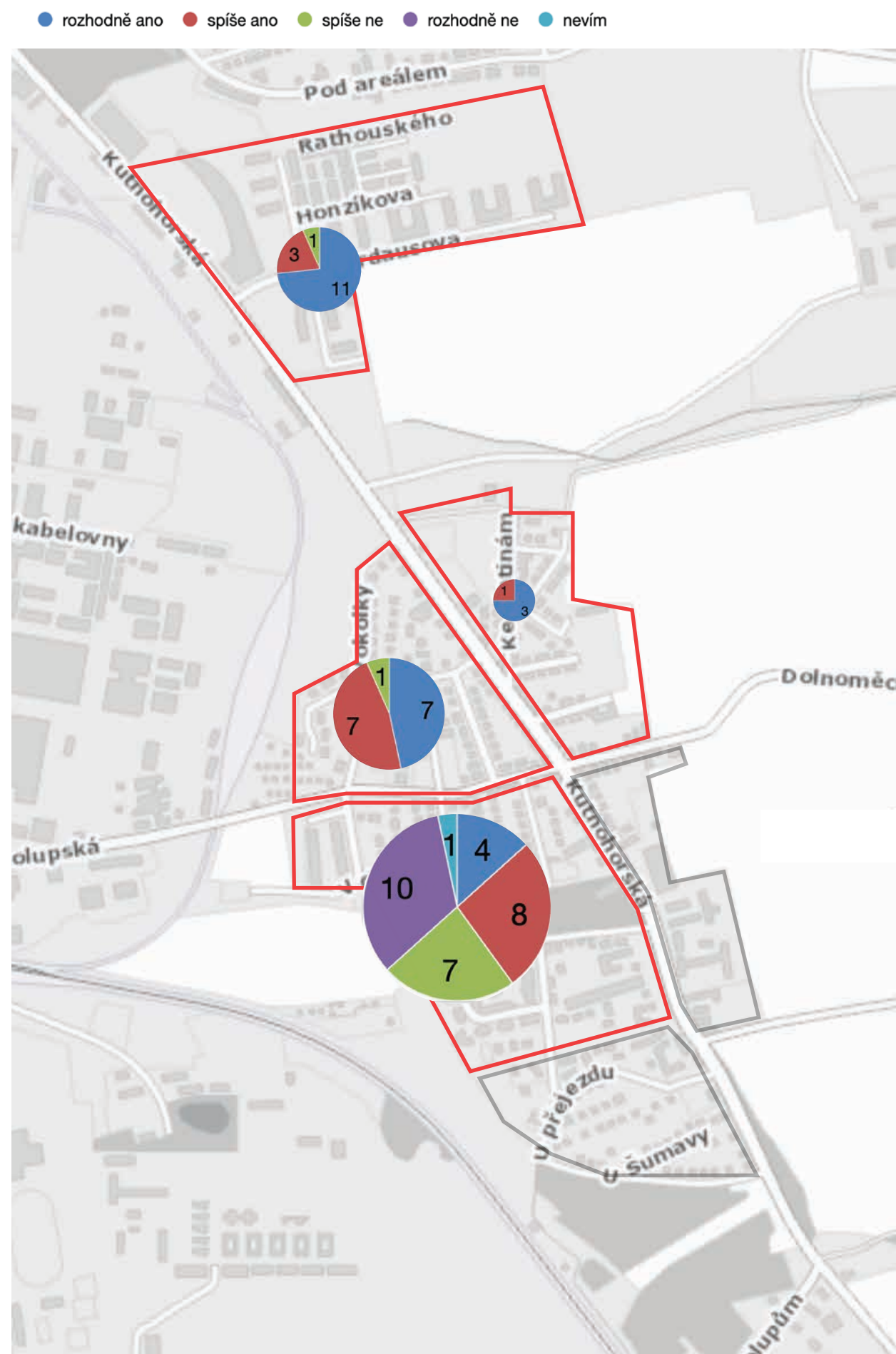
Obr. 13 Mapa hluku (zdroj: <http://uap.iprpraha.cz/>)

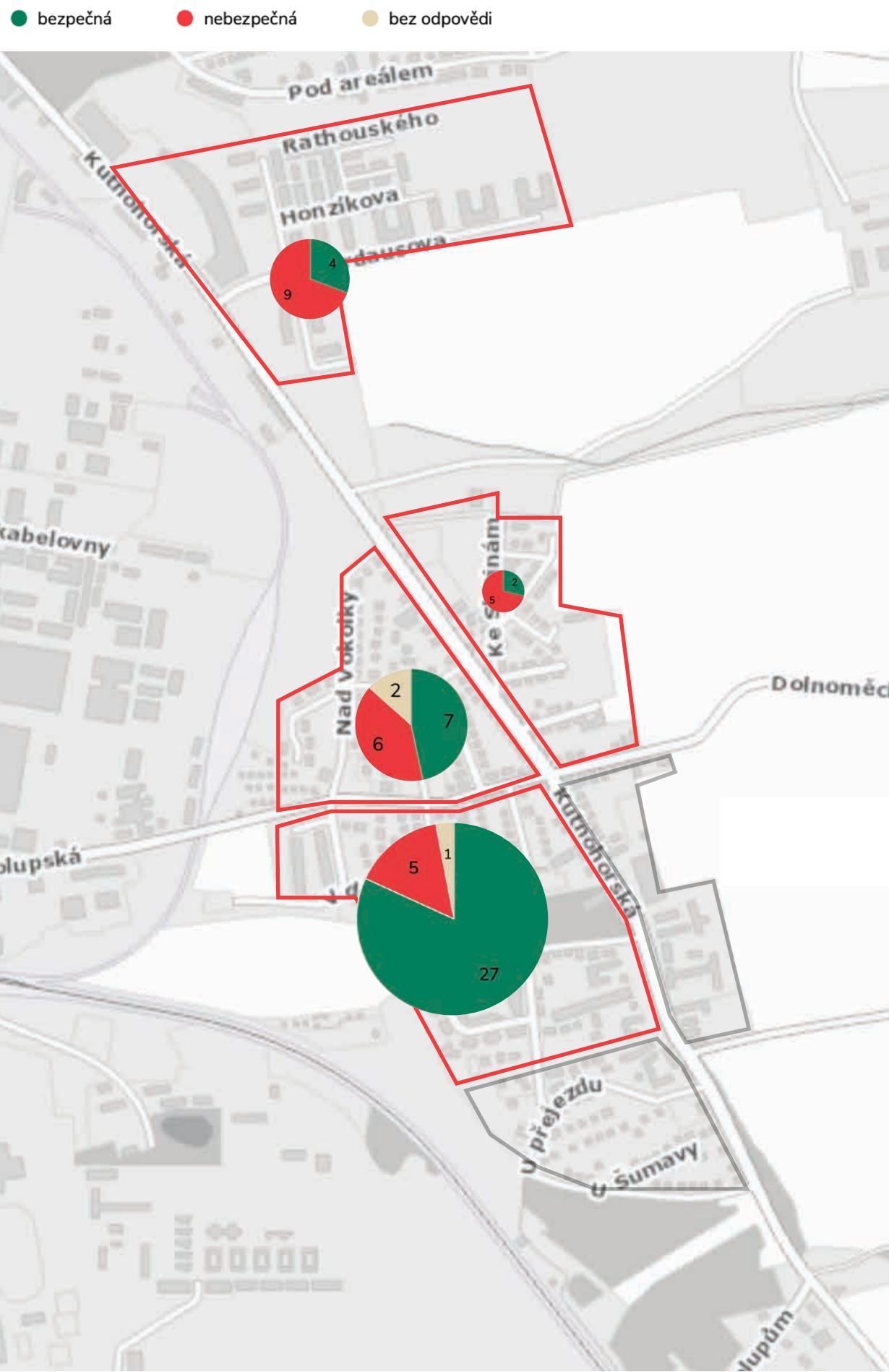
Obr. 14 Doprovod dítěte do školy rodiči nebo jiným dospělým - odpovědi rodičů dle místa bydliště:

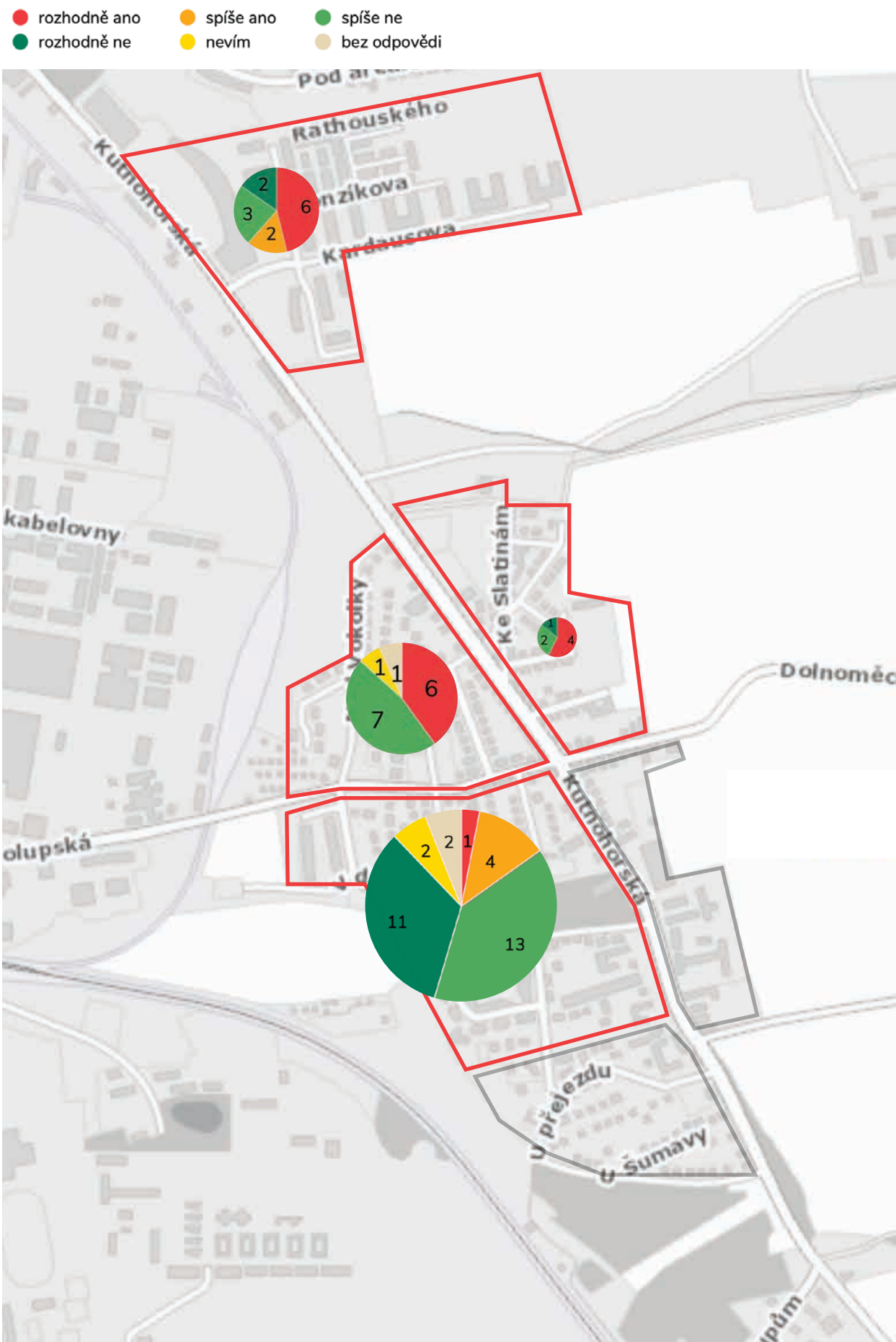
Obr. 15 Nebezpečné dopravní situace na cestě do školy - odpovědi rodičů dle místa bydliště:

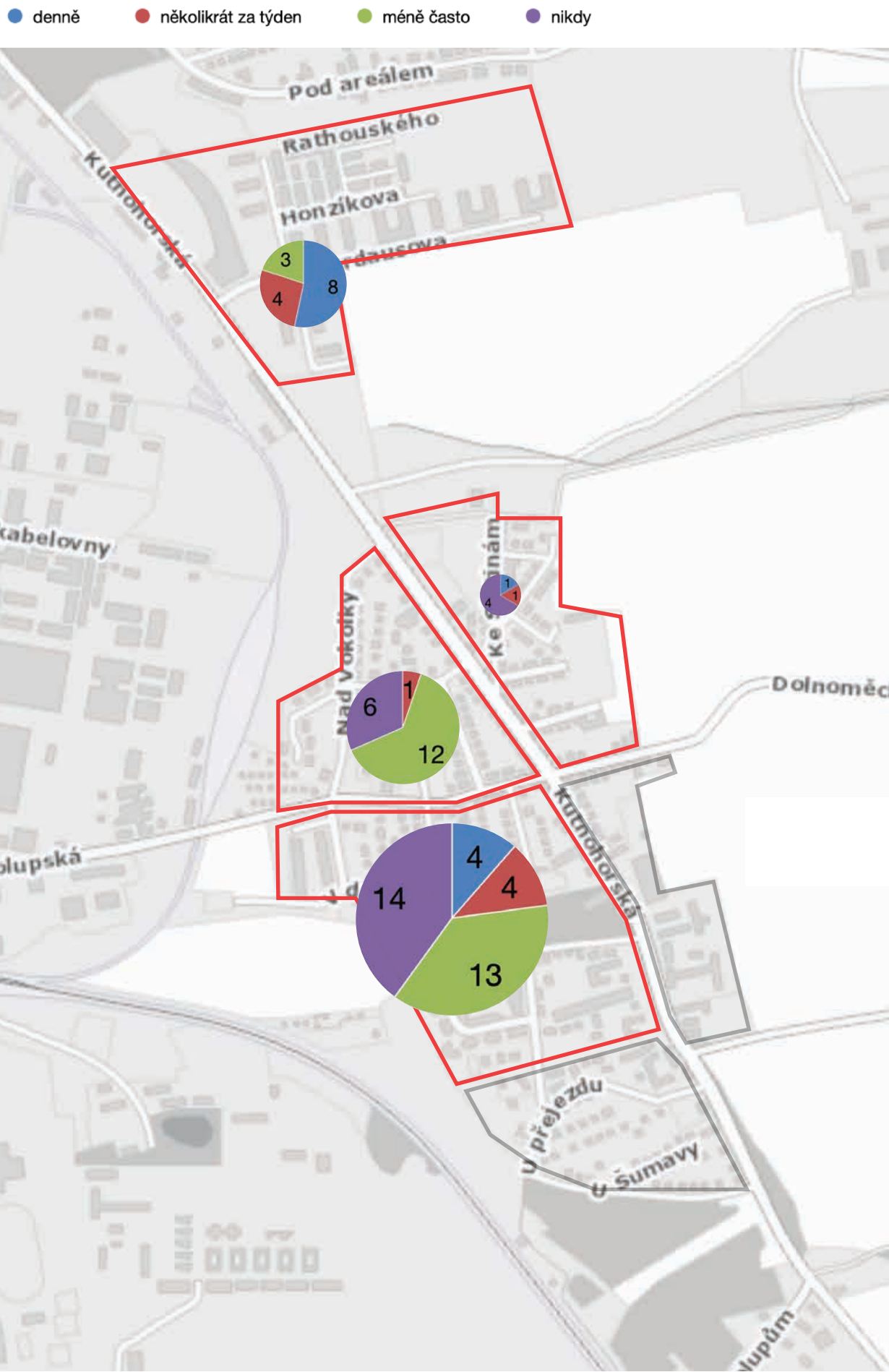
Obr. 16 Bezpečnost cesty do školy - odpovědi dětí dle místa bydliště:

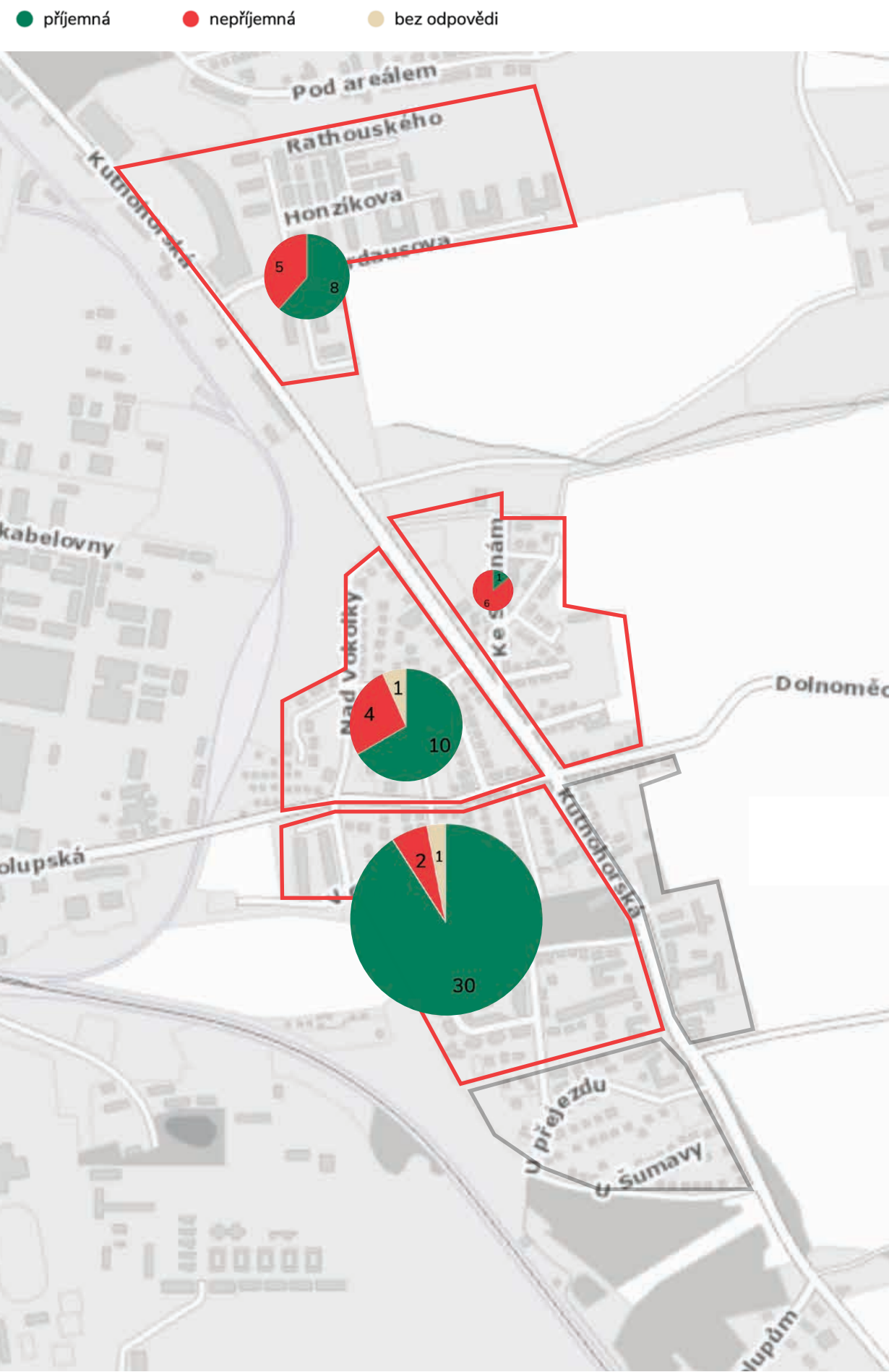
Obr. 17 Bariéry - dopravní bezpečnost dětí na cestě do školy, děti se bojí aut (jezdí rychle, bezohledně, je jich moc, nebezpečné přecházení, apod.) - odpovědi dětí podle bydliště:

Obr. 18 Doprava dětí do školy autem (alespoň část cesty) - odpovědi rodičů dle místa bydliště:

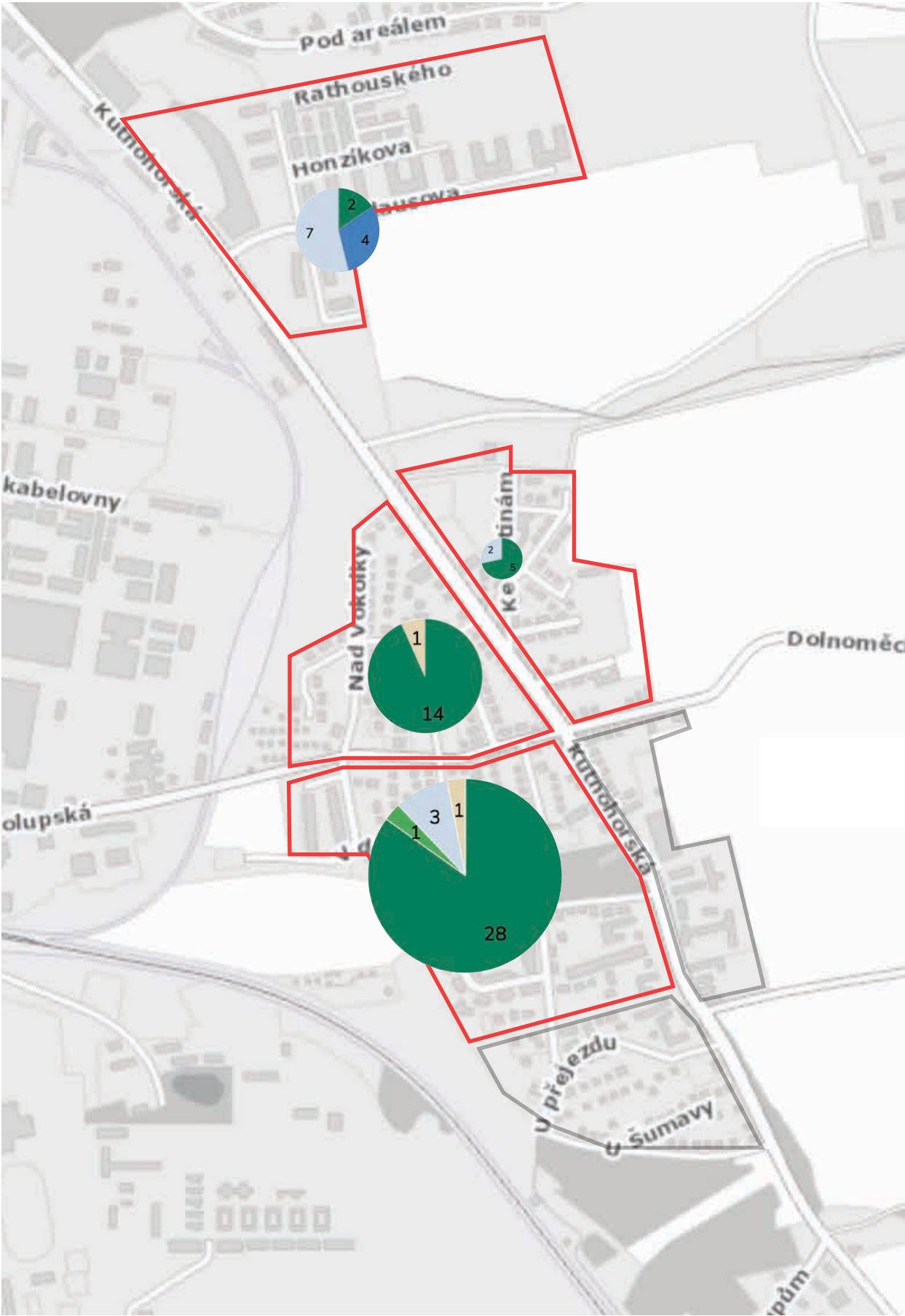

Obr. 19 Kvalita cesty do školy - odpovědi dětí dle místa bydliště:

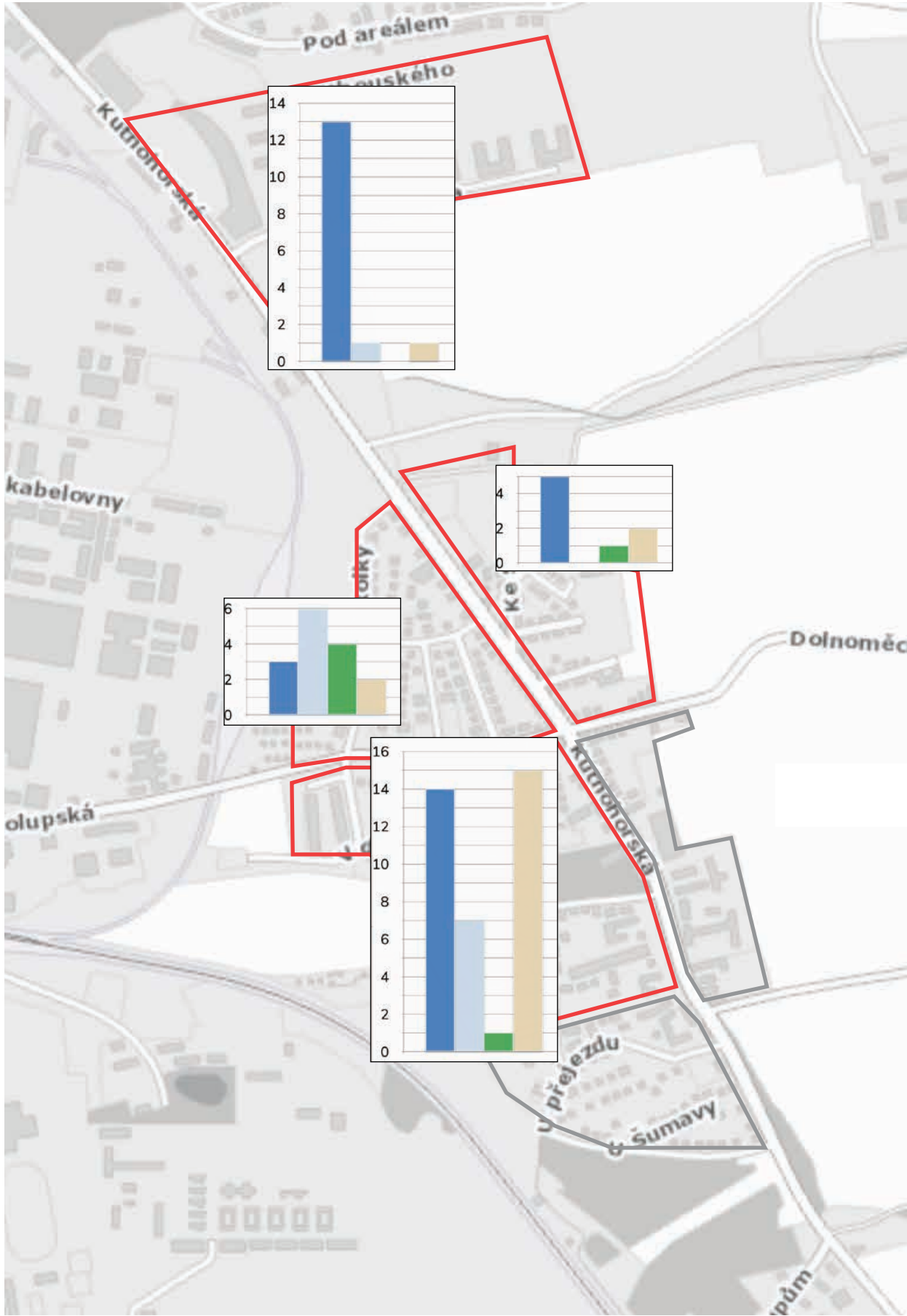
Obr. 20 Nejčastější **doprava dětí do školy** - odpovědi dětí dle místa bydliště:

- pěšky
- na koloběžce, na skateboardu
- na kole
- MHD
- autem
- bez odpovědi

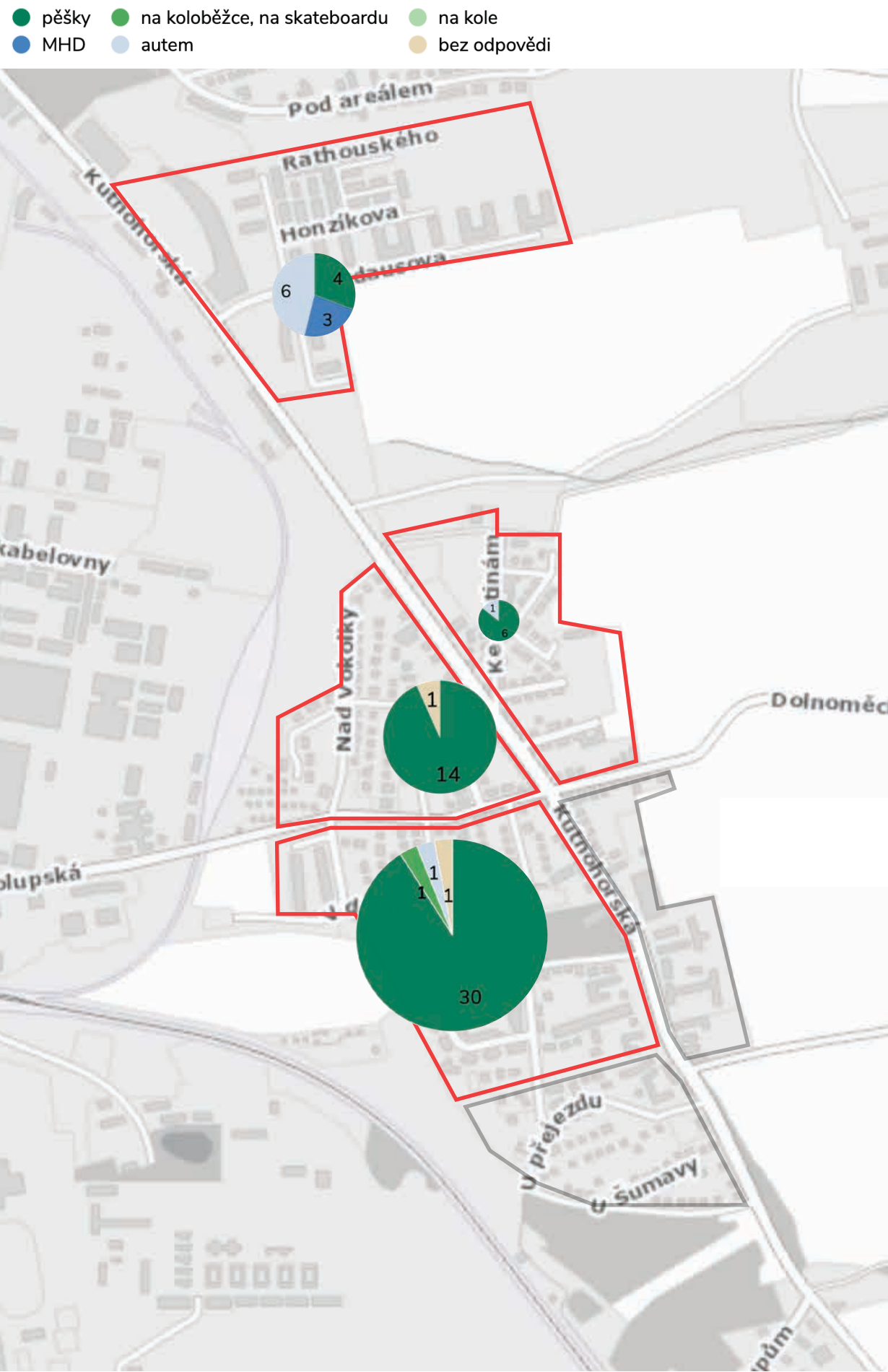

Obr. 22 Nejčastější **doprovod dětí při cestě do školy** - odpovědi dětí dle místa bydliště:

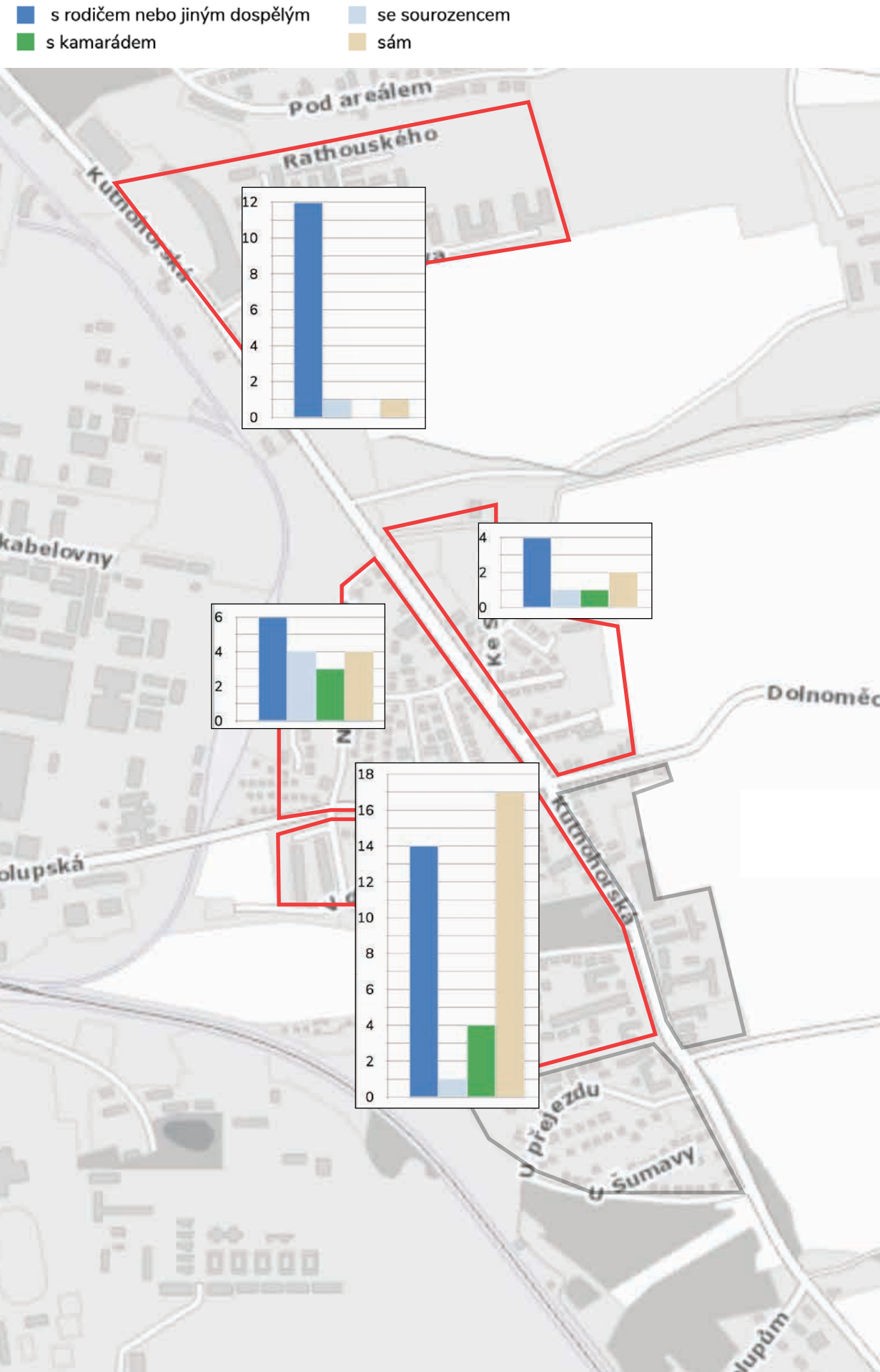
- s rodičem nebo jiným dospělým
- se sourozencem
- s kamarádem
- sám

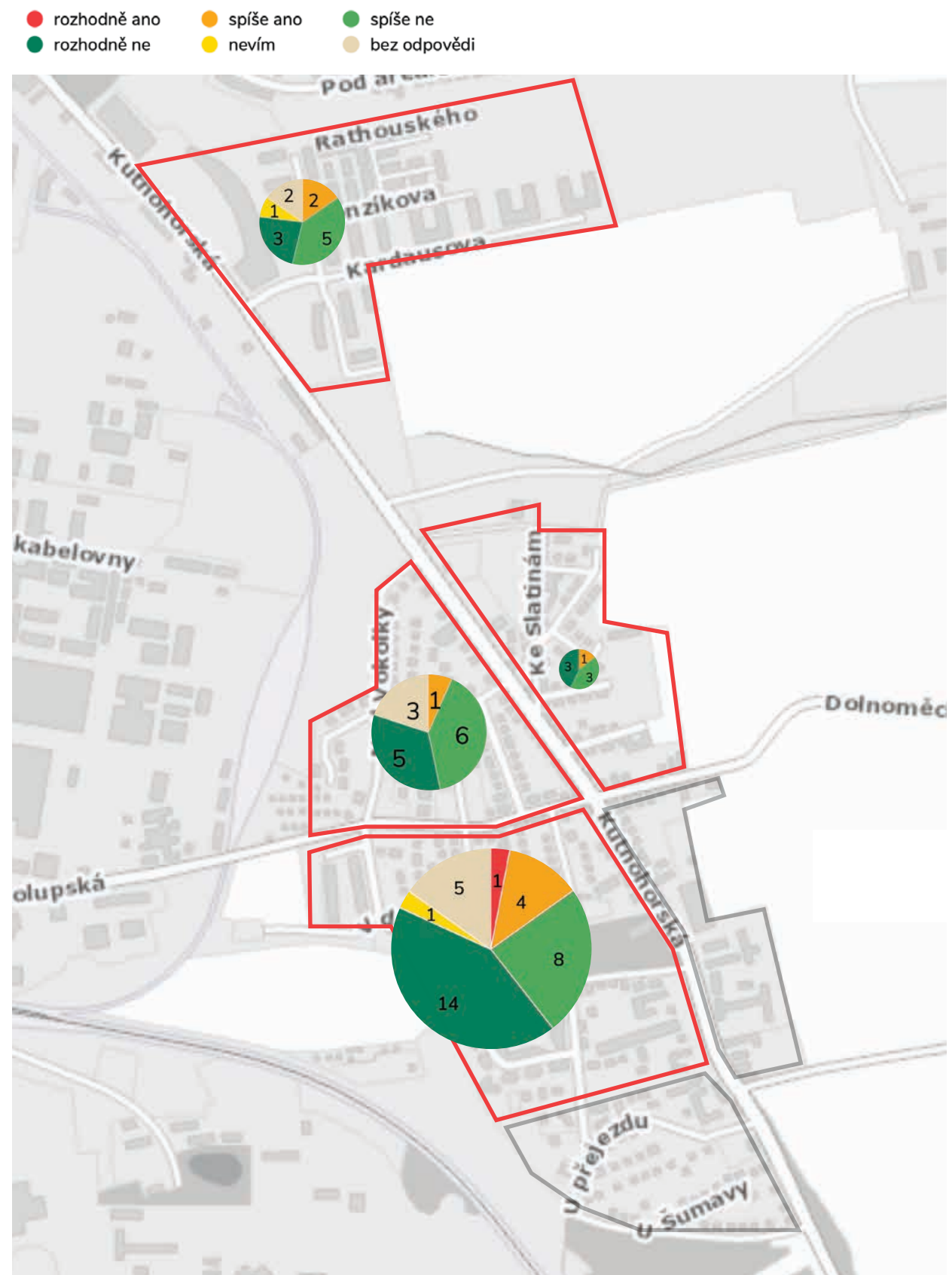
Obr. 22 Nejčastější **doprava dětí ze školy** - odpovědi dětí dle místa bydliště:

Obr. 23 Nejčastější **doprovod dětí při cestě ze školy** - odpovědi dětí dle místa bydliště:

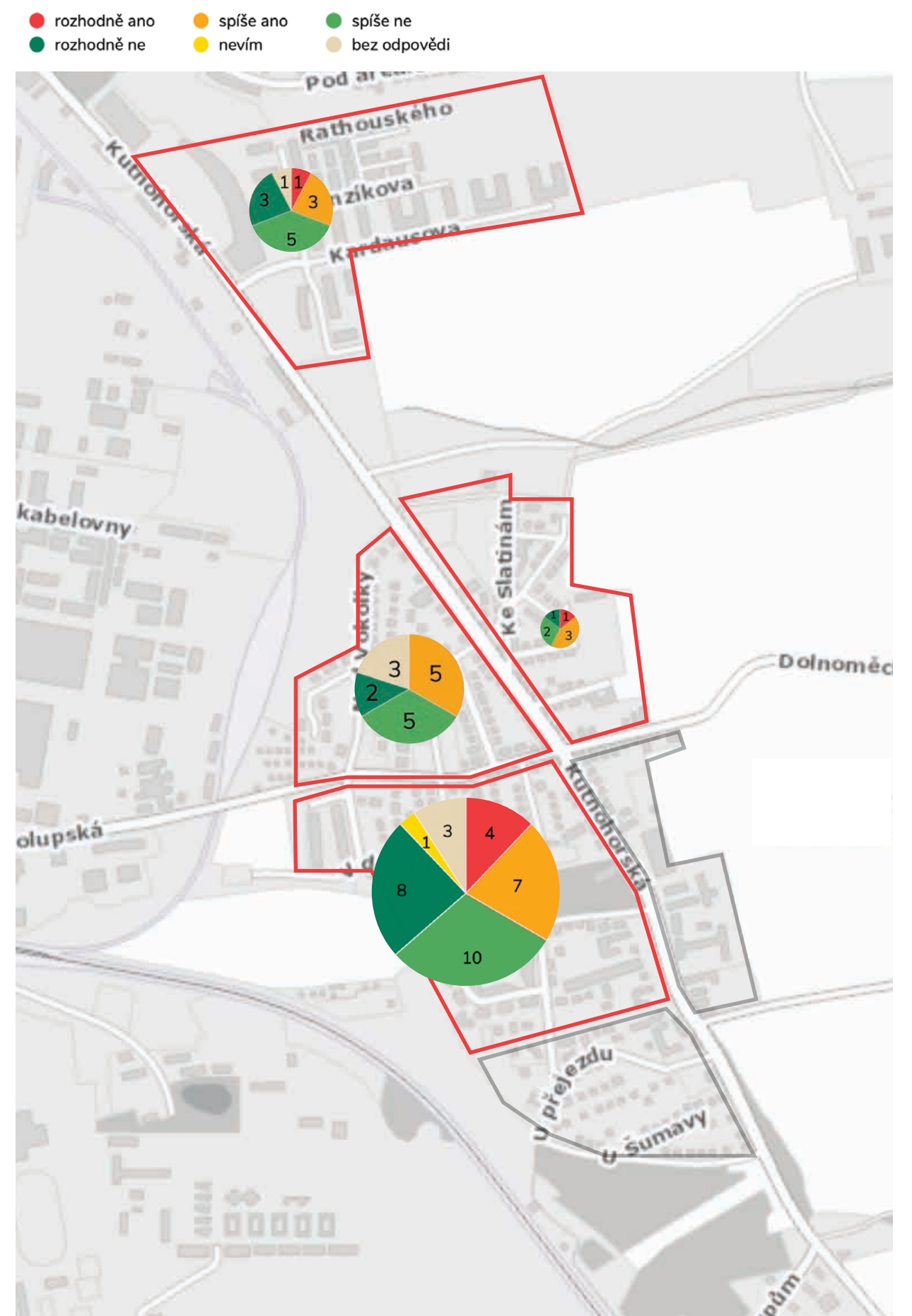

Obr. 26 **Bariéry - nevhodné ztvárnění nebo špatná údržba veřejného prostoru** na cestě do školy, děti se bojí opuštěných, temných nebo nepřehledných míst - odpovědi dětí podle bydliště:

Obr 26, 27 Odpovědi dětí ukazují, že fyzické a socialní aspekty veřejného prostoru (na rozdíl od dopravy) **nehrají významnou roli jako bariéra způsobu dopravy po DM**. V DM se v menší míře objevují děti, které mají strach z nepříjemných nebo podivných lidí nebo z některých míst.

Obr. 27 **Bariéry - sociální bezpečnost** na cestě do školy, děti se bojí nepříjemných nebo podivných lidí - odpovědi dětí podle bydliště:

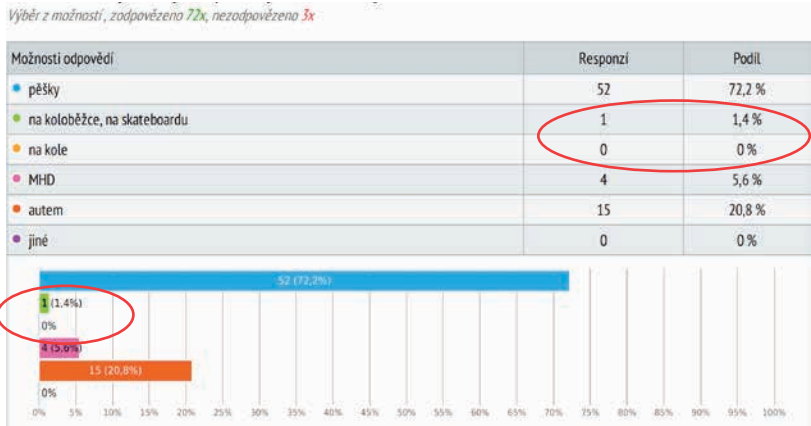
MOBILITA - KOLA, KOLOBĚŽKY, SKATEBOARDY

K dopravě do školy využívá koloběžku nebo skateboard jako nejčastější prostředek pouhých **1,3% dětí** a kolo nevyužívá jako nejčastější prostředek **nikdo** (obr. 28 a 29), zatímco **ve volném čase** (obr. 32) na kole, koloběžce, skatu nebo bruslích jezdí **tři čtvrtiny dětí!**

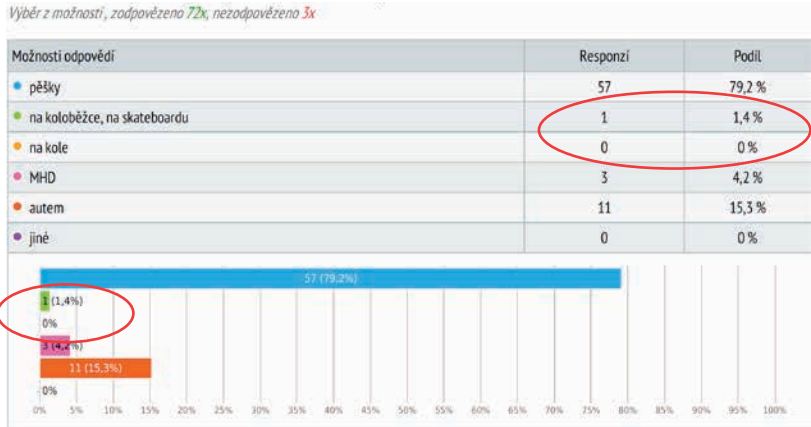
Tento fakt ukazuje na velký potenciál Dolních Měcholup v oblasti bezmotorové mobility - pokud budou odstraněny bariéry (bezpečné propojení, stojany/skrínky před školou, viz obr. 31), je možné, že daleko více dětí bude využívat kolo, koloběžku nebo skate i k dopravě do školy.

Červená elipsa v následujících grafech zvýrazňuje počty týkající se využití kol, koloběžek a skatů

Obr. 28 Nejčastější způsob dopravy do školy - odpovědi dětí:

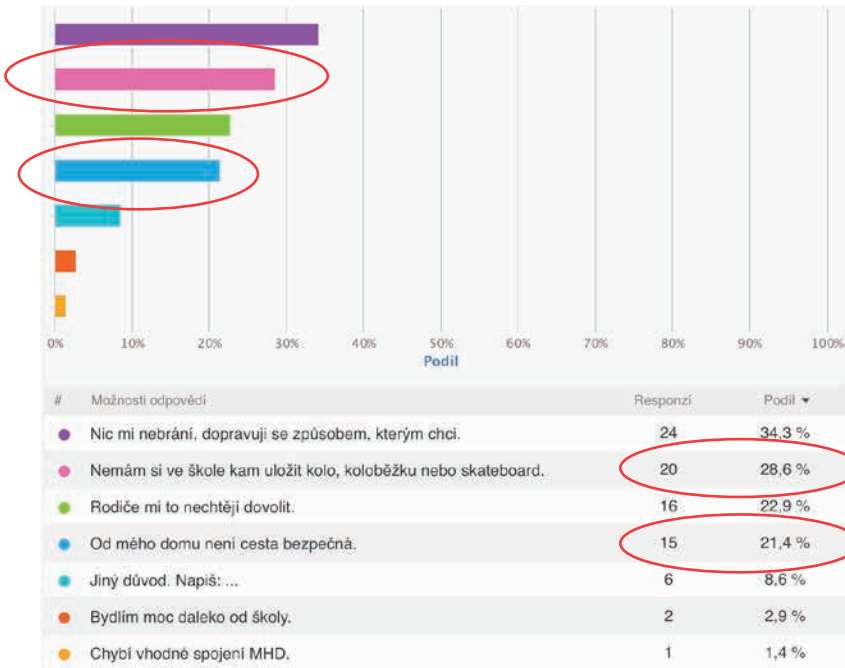
Obr. 29 Nejčastější způsob dopravy ze školy - odpovědi dětí:

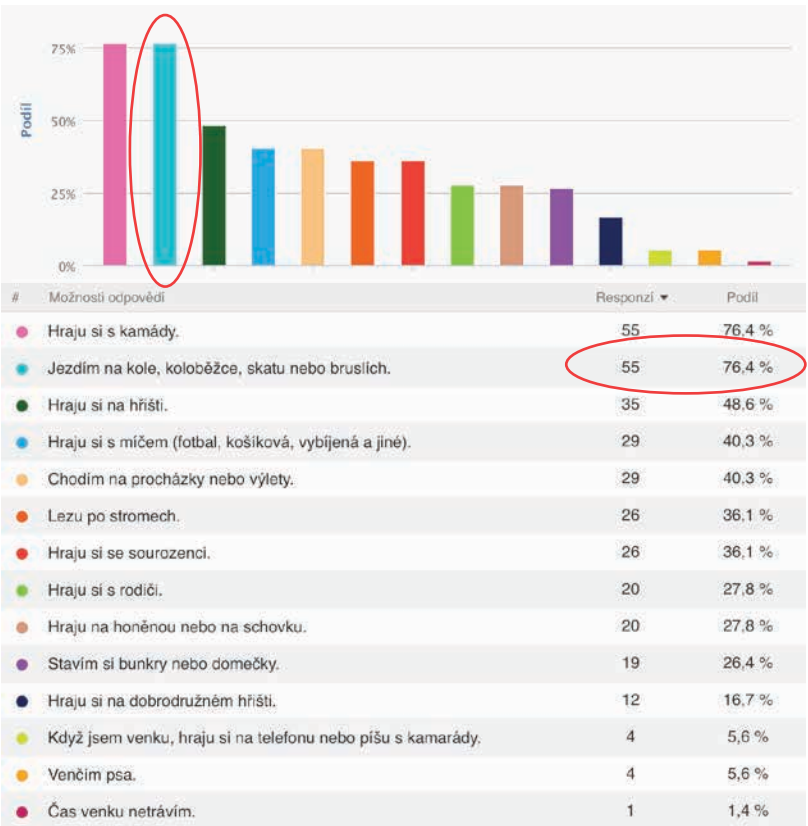
Obr. 30 Preferovaný způsob dopravy do školy - odpovědi dětí:

Obr. 31 Bariéry, které brání dětem se dopravovat způsobem, jakým chtějí - odpovědi dětí:

Obr. 32 Nejčastější způsob trávení volného času venku - odpovědi dětí:

HRA A VOLNÝ ČAS - JAK DĚTI TRÁVÍ ČAS VENKU

Kromě **hry s kamarády** děti uvádějí jako nejčastější aktivitu **jízdu na kole, koloběžce, skatu nebo bruslích**. Mladší děti tráví hodně času **na hřišti** a chodí na **procházky a výlety**, starší hrají **futbal a další míčové hry**.

Více než třetina dětí uvedla **hraní míčových her**, což ukazuje na **dostatečné zázemí**. Naopak **přání trávit čas na dobrodružném hřišti a stavěním bunkrů** (mladší děti) **vypovídá o nedostatečné nabídce herních prvků pro starší děti**.

Dvě třetiny dětí do osmi let často chodí na procházky a výlety, jako přání tuto činnost ale uvedla jen pouhá čtvrtina.

V dotazníku děti popisovaly, jak tráví čas venku, např.:

„Jezdím na kole, bruslích, kolobežce, skatu, jsem na pískovišti, houpu se na houpačce, kopu do míče, točím se na kolotoči, prolézám průlezačky, povídám si s kamarády, pouštím auto na dálkové ovládání.“

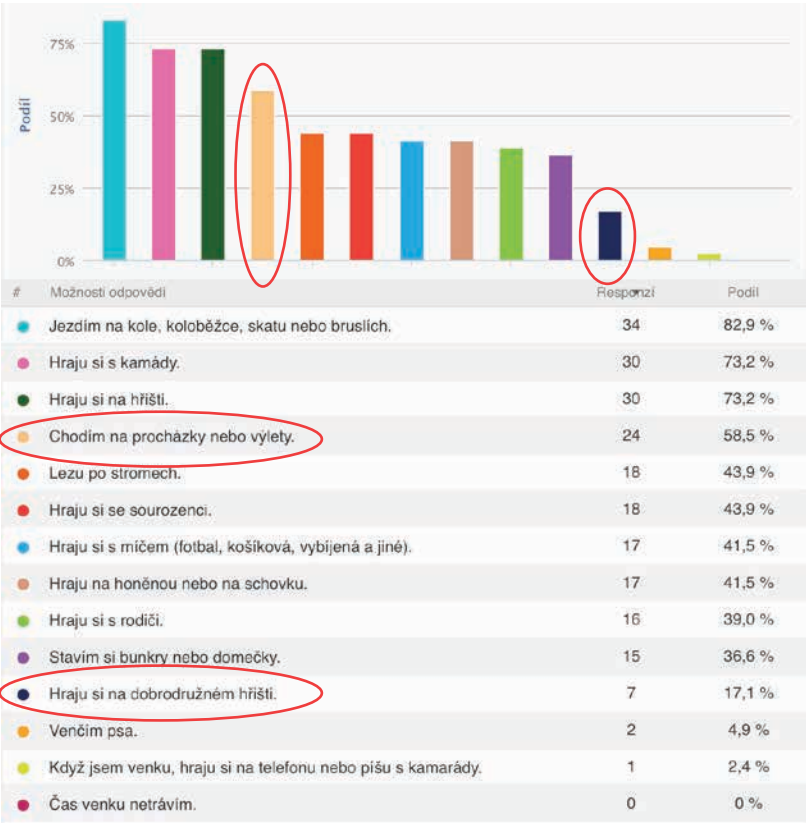
„Na babu, honíme se, lezeme po stromech, jezdíme na kole a koloběžce, hrajeme si na hřišti.“

„V parku si hraju na zombíky, lezu po stromech, jezdím na freestajl koloběžce v ulici, na trávě u hřiště hraju bedminton, nebo fotbal.“

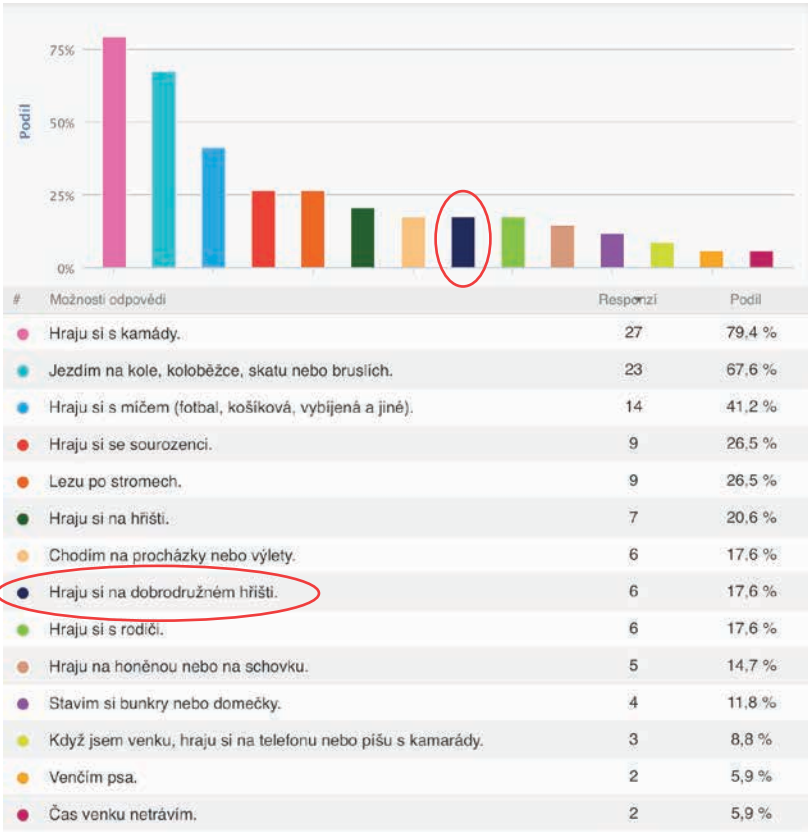
Z rozdělení dětských respondentů podle věku (viz obr. 33-36) vyplynulo, že mladší děti (6-8 let) si kromě jízdy na kole a hry s kamarády často hrají na hřišti, kdežto **děti starší (9-11let) již klasické hřiště tak často nenavštěvují**, což **ukazuje na nedostatečnou nabídku pro hru starších dětí na stávajících hřištích** v DM. Toto potvrzují odpvědi jak starších tak mladších dětí, které si přejí trávit čas na dobrodružném hřišti. Tato aktivita předběhla i oblíbené míčové hry.

Červená elipsa v následujících grafech zvýrazňuje položky, u kterých je partný rozdíl mezi současným a preferovaným způsobem trávení volného času.

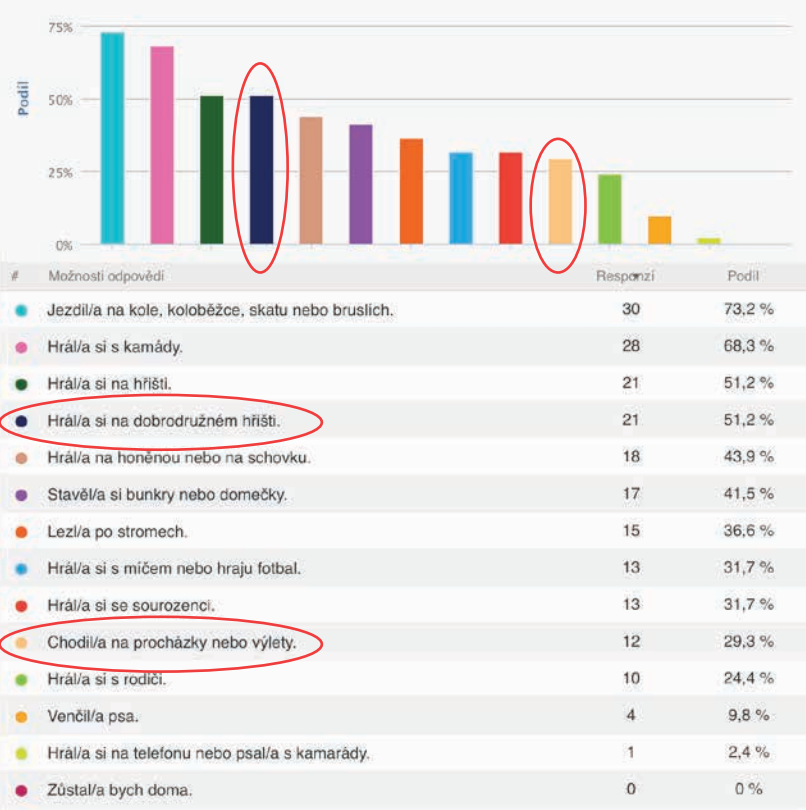
Obr. 33 **Nejčastější** způsob trávení volného času venku - odpovědi dětí ve věku 6-8let

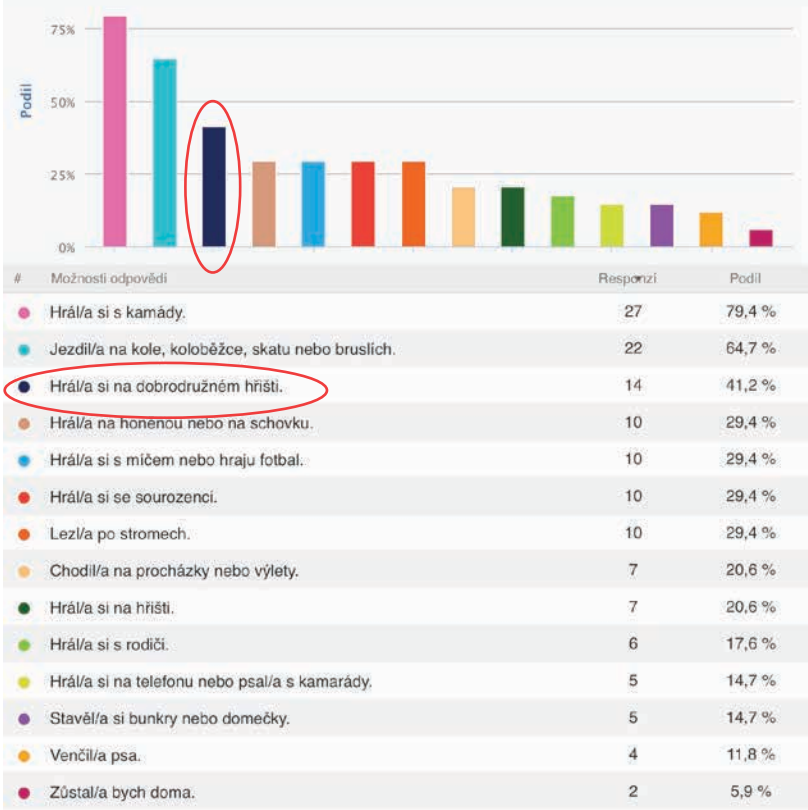
Obr. 34 **Nejčastější** způsob trávení volného času venku - odpovědi dětí ve věku 9-11 let

Obr. 35 **Preferovaný** způsob trávení volného času venku - odpovědi dětí ve věku 6-8let

Obr. 36 **Preferovaný** způsob trávení volného času venku - odpovědi dětí ve věku 9-11 let

HRA A VOLNÝ ČAS - KDE DĚTI TRÁVÍ ČAS VENKU

Děti v DM tráví nejvíce času v parku a na hřištích (téměř 50% alespoň několikrát týdně, dalších 40% občas), podobný počet dětí je venku s družinou nebo na kroužcích. O něco méně dětí využívá ke hře zahradu (děti zahradu uváděly méně často než rodiče). Zahradu také nemohou využívat děti z bytových domů v Malém Háji. Do přírody chodí pravidelně téměř třetina dětí, nejméně je využíván k pobytu uliční prostor.

Mezi staršími dětmi (od 10 let) se objevilo několik, které uvedly, že čas venku netráví. Starší děti také o něco méně navštěvují hřiště, méně chodí do přírody a častěji využívají pro hru a pobyt místní park.

Pozitivní výsledek šetření je, že většina dětí tráví čas venku s kamarády, a se vzrůstajícím věkem čím dál častěji bez přítomnosti rodičů.

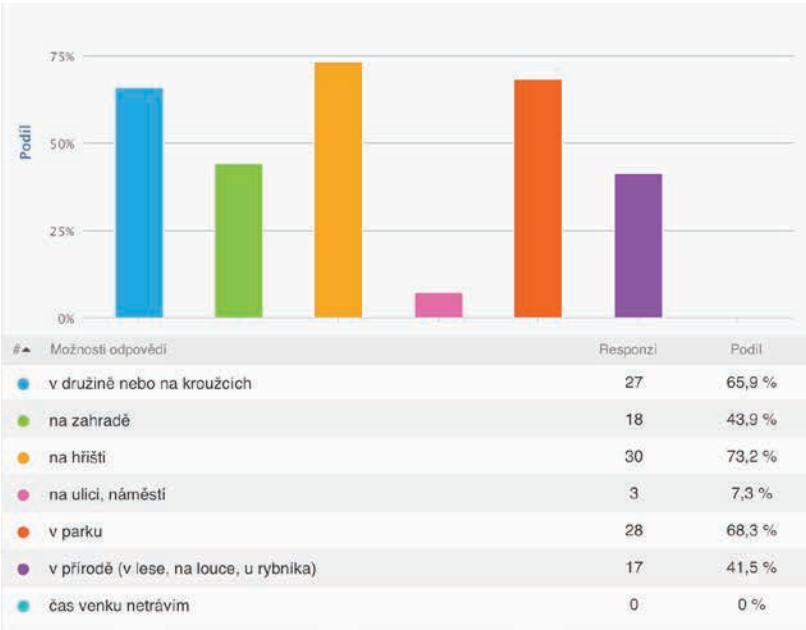
Vystihující komentář rodiče na otázku, kde děti tráví svůj volný čas venku:

„V běžném školním roce u školy - v parku, na hřišti, s družinou v lesíku; v době koronavirového volna na cyklostezce, v lesíku“

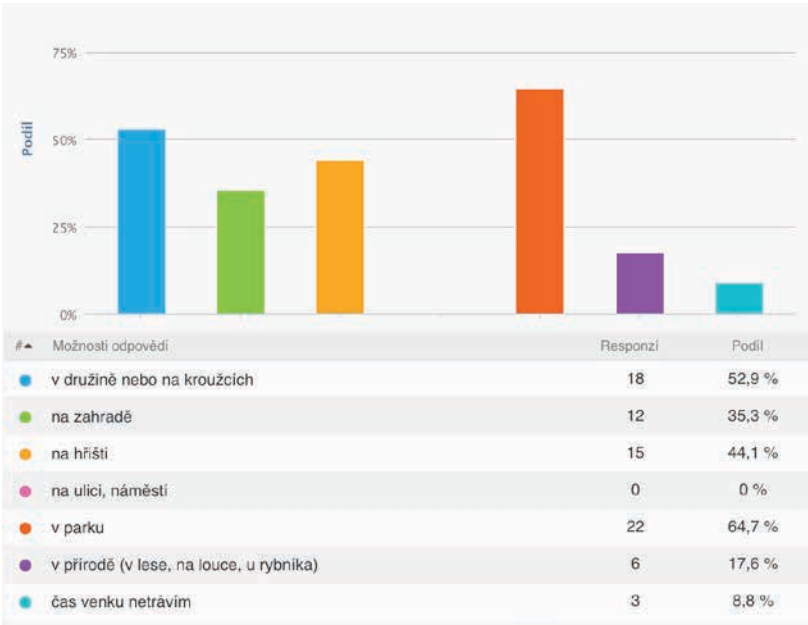
Z rozdělení dětských respondentů podle věku (viz obr. 37-38) je patrné, že mladší děti tráví svůj volný čas venku na hřišti i v parku, zatímco u starších dětí je nejvíce navštěvovaným místem místní park.

Tři čtvrtiny mladších dětí tráví čas venku s kamarády a v přítomnosti rodičů, zatímco u starších dětí přítomnost rodičů klesá na třetinu (viz obr. 39-40)

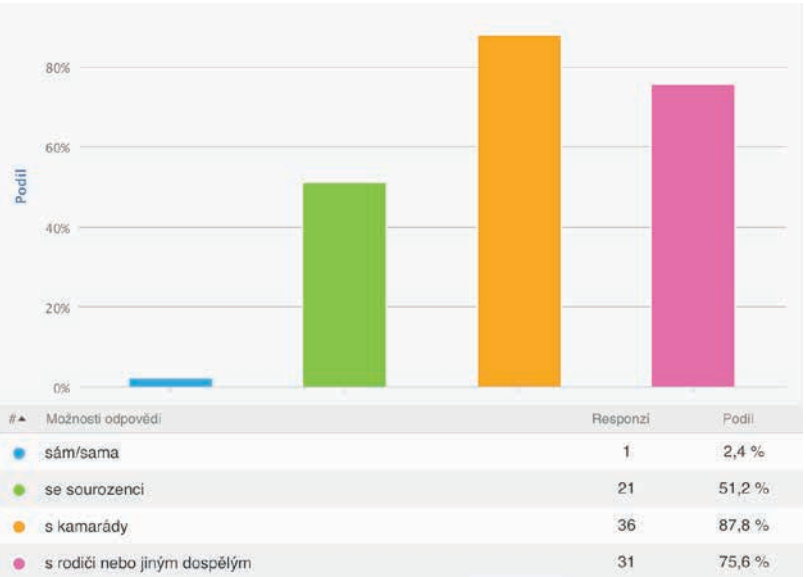
Obr. 37 Kde děti tráví čas venku - odpovědi dětí ve věku 6-8

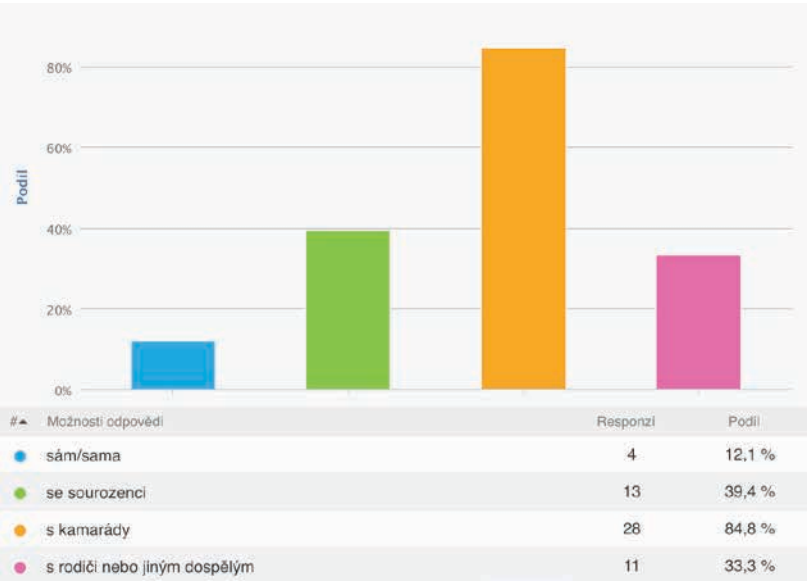
Obr. 38 Kde děti tráví čas venku - odpovědi dětí ve věku 9-11

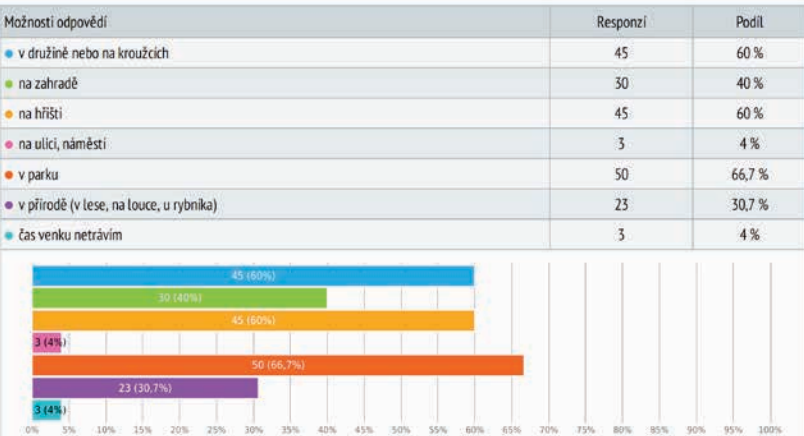
Obr. 39 S kým tráví čas venku - odpovědi dětí ve věku 6-8 let:

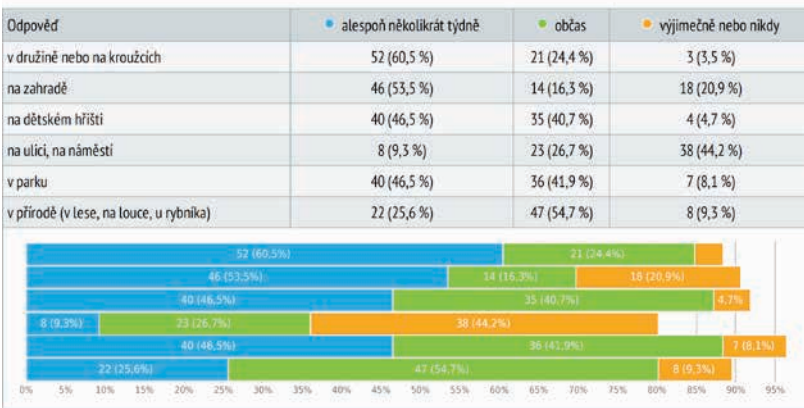
Obr. 40 S kým tráví čas venku - odpovědi dětí ve věku 9-11

Obr. 41 Kde NEJČASTĚJI tráví čas, když jsou venku - odpovědi dětí:

Obr. 42 Kde NEJČASTĚJI tráví čas, když jsou venku - odpovědi rodičů:

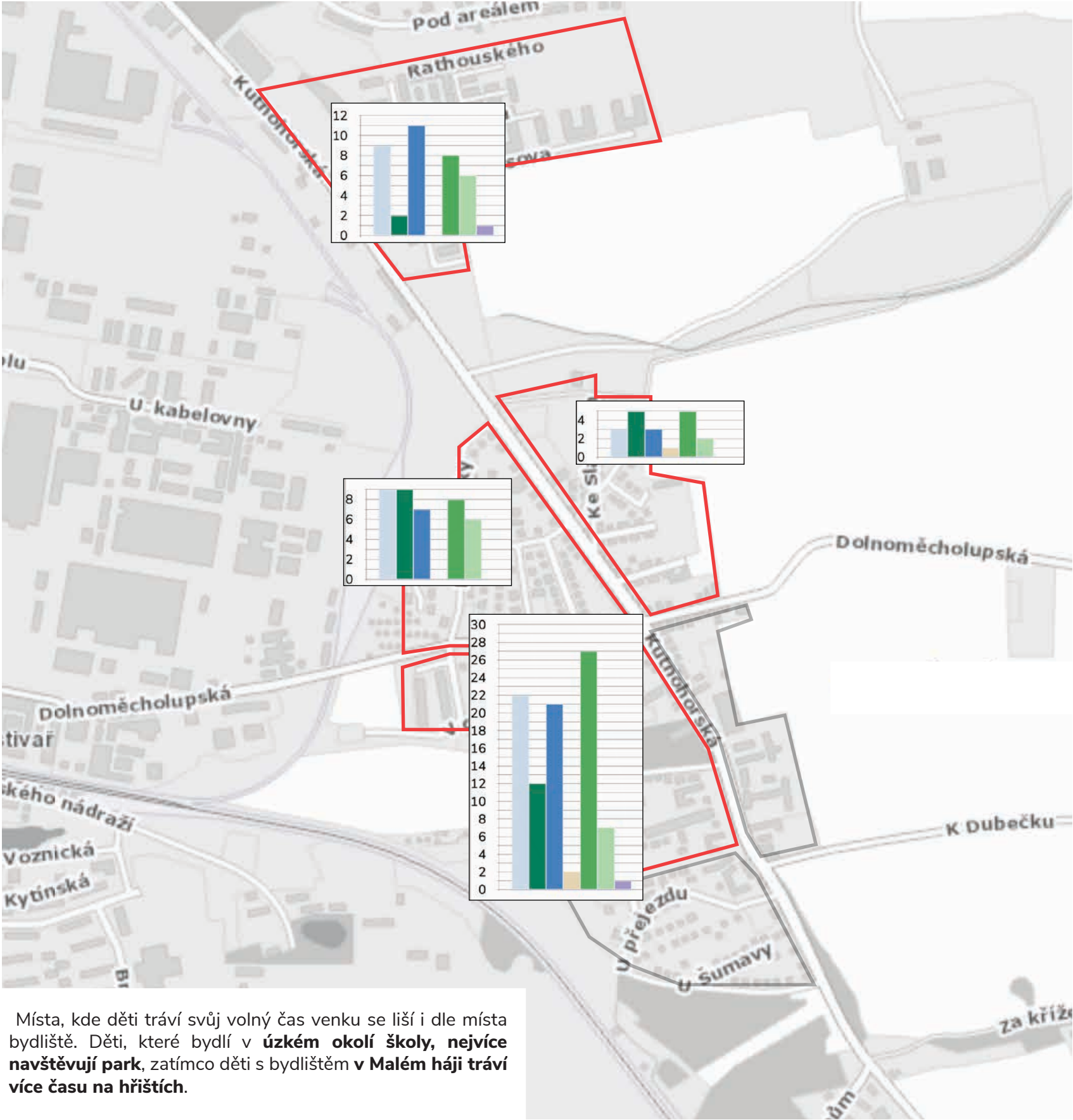

Z rodičů, kteří uvedli konkrétní místa, jich nejvíce (více než polovina) uvedla **park**, dále **hřiště**. Nejčastěji bylo uváděno **hřiště u školy, dále také hřiště V Osíkách a v Malém háji**. Pětina rodičů uvedla **místo v okolí domu** a 10% **cyklostezku**. Často je zmiňován **lesík** (někdy v souvislosti s družinou) a centrum volného času **Leonardo**.

Další destinace jsou dopravní hřiště, fotbalové hřiště, hřiště na cvičení a volejbalové hřiště, tenisové kurty a hřiště na basketbal, park Hrušov, Malý háj, škola a prostor před školou, U Krtka.

Obr. 43 Kde NEJČASTĚJI tráví čas, když jsou venku - **odpovědi dětí** dle místa bydliště:

- v družině nebo na kroužcích
- na zahradě
- na hřišti
- na ulici, na náměstí
- v parku
- v přírodě (v lese, na louce, u rybníka)
- čas venku netrávím

Místa, kde děti tráví svůj volný čas venku se liší i dle místa bydliště. Děti, které bydlí v **úzkém okolí školy, nejvíce navštěvují park**, zatímco děti s bydlištěm v **Malém háji tráví více času na hřištích**.

HRA A VOLNÝ ČAS - PARK

Park je oblíbeným místem v obci, lze ho považovat za neformální centrum lokality.

Děti oceňují zejména **zeleň (třetina dětí uvedla stromy)**. Mají rády **volný prostor**, ve kterém můžou hrát různé hry s kamarády, **hladký chodník**, po kterém mohou jezdit na kole, koloběžce nebo bruslích a **blízké hřiště** s herními prvky.

Obr 44 Čas strávený na hřišti a v parku - odpovědi dětí ve věku 6-8 let:

Obr 45 Čas strávený na hřišti a v parku - odpovědi dětí ve věku 9-11 let:

Obr. 44,45 Park je vyhledávanou destinací všech, ve skupině starších dětí (9-11let) ale klesá počet těch, které zde tráví čas alespoň několikrát týdně. Jedním z možných vysvětlení může být např. i menší docházka do družiny, která prostor rovněž využívá.

Vybrané komentáře dětí k parku:

„Jsou tam dlouhé chodníky na koloběžku a hřiště.“

„Příjemný vzduch a okolí.“

„Mám tam hodně kamarádů na hraní.“

„Líbí se mi že když svítí slunce a je horko, tak je tam stín. Mám ráda stromy a květiny.“

„Chybí mi tam hřiště pro větší děti, líbí se mi hladký povrch na bruslení a skate, chtěla bych tam nějaký lanový hřiště.“

„Stromy po kterých se dá lézt, rovné cestičky po kterých se dobře jezdí na kole.“

„Nejvíce se mi líbí všechno.“

„Je to prostorné místo na hraní her.“

Děti si přejí **větší nabídku aktivit**, herní nebo interaktivní prvky. **V prostoru před vstupem do školy dětem chybí stojany na kola a přístřešek proti dešti.**

Komentář k hodnocení parku napsalo 63 rodičů, z toho jich 23 park chválí a nežádá žádné změny. Zbývající dvě třetiny nejvíce požadují **rozšíření nabídky pro hru dětí (16x)**, dále rodiče **několikrát zmínili místo pro odpočinek** (lavičky, posezení i interaktivní), **pítko, WC, vodní prvek**, jednotlivě se objevilo přání zřídit v parku venkovní posilovnu a květinové záhony.

Vybrané komentáře rodičů k parku:

„Víc možností a atrakcí pro děti.“

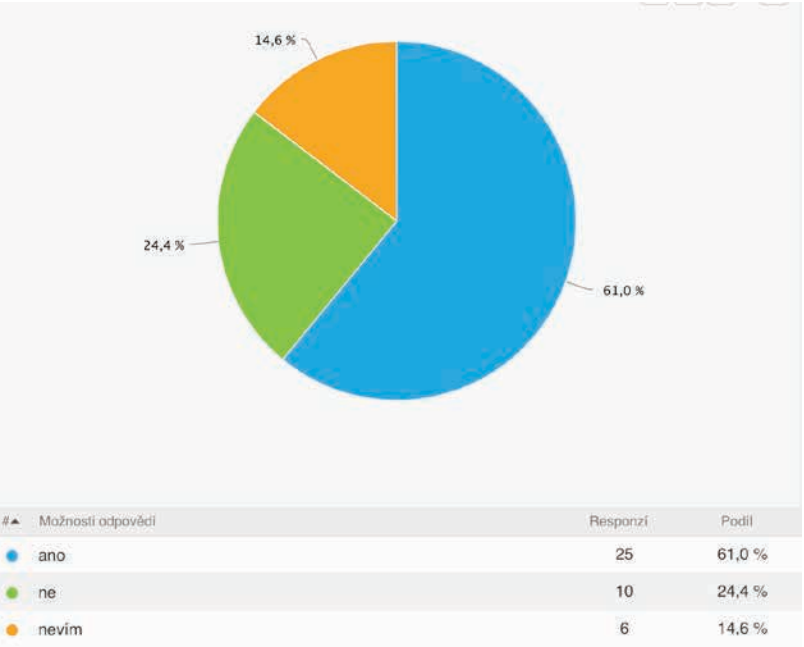
„Více aktivit pro děti, většinou využívají parkové stromy... tzn. prolézačky, lanový park...“

„Park by mohl být více interaktivní. Měl by mít více zajímavých míst pro hru a odpočinek. (Dřevěné mostky, zajímavou zahradní část, vodní zákoutí...)“

Rodiče si opakovaně (6x) stěžovali na psí exkrementy v parku, někteří požadují zákaz vstupu pro psy. Rodiče dále zmiňovali přítomnost nepříjemných osob (bezdomovci) a špatný povrch chodníků.

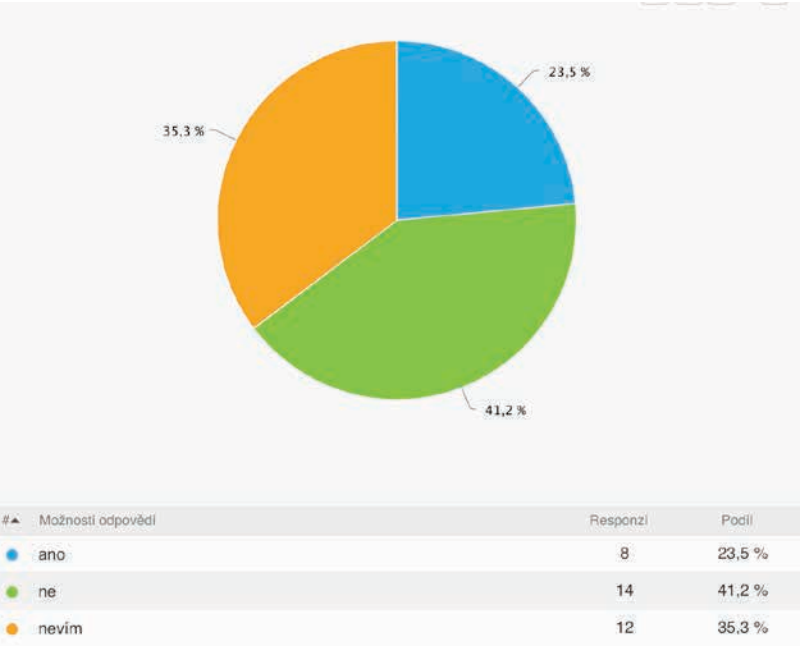
Obr 46 Přejí si děti v parku něco změnit?

- odpovědi dětí ve věku 6-8 let:

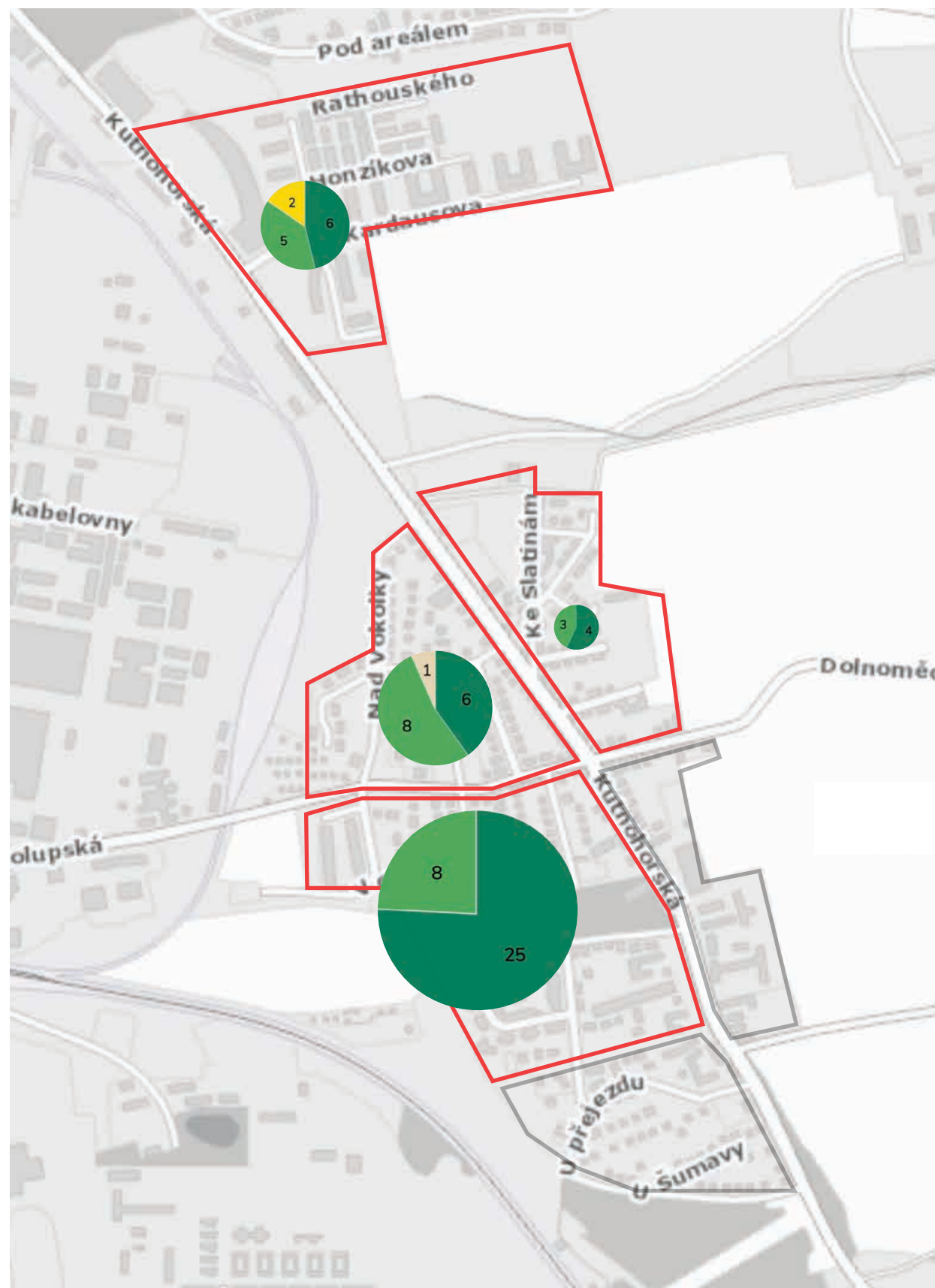
Obr 47 Přejí si děti v parku něco změnit?

- odpovědi dětí ve věku 9-11 let:

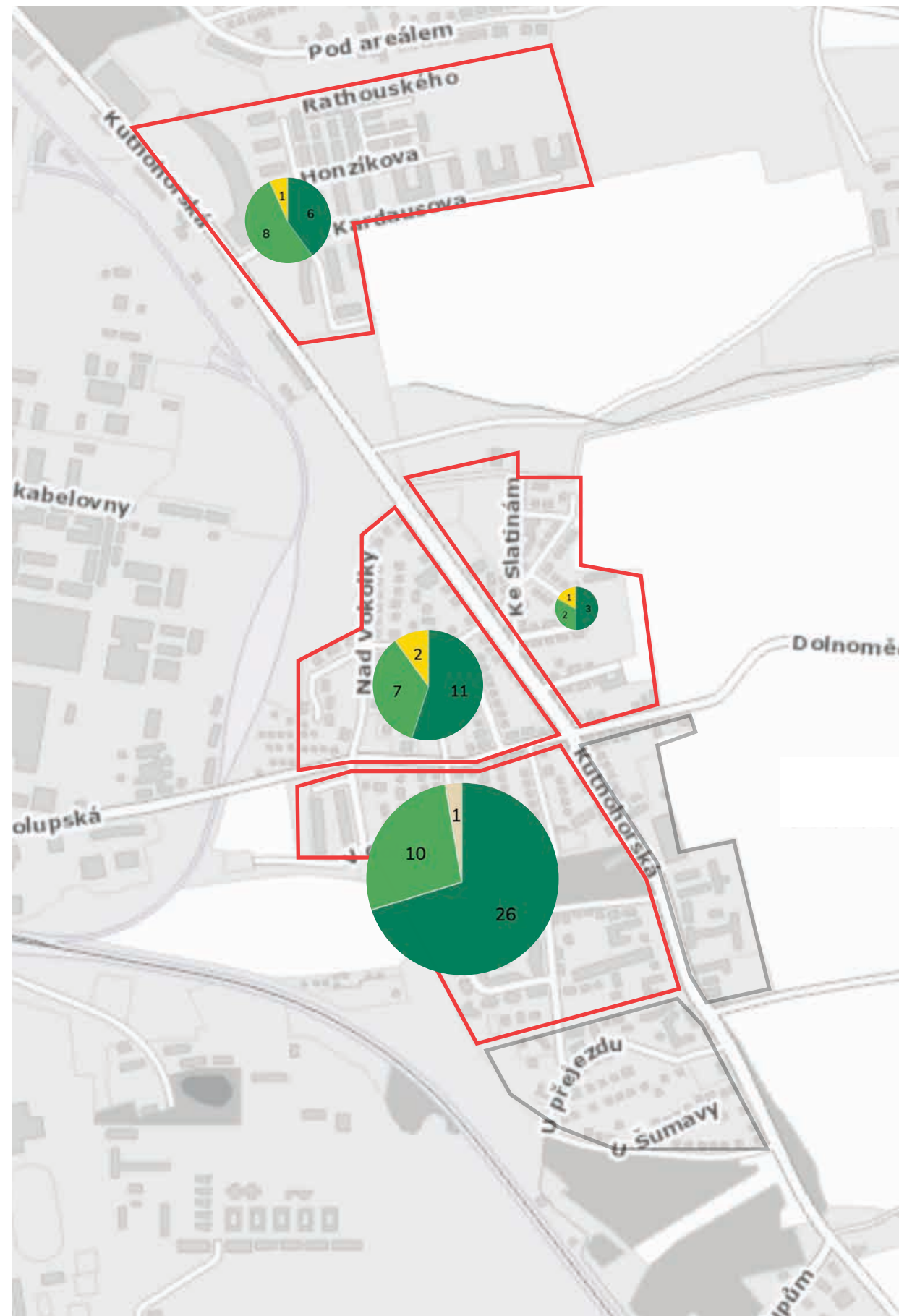
Obr. 48 Jak často tráví děti **čas v parku** u školy - odpovědi **děti** dle místa bydliště:

- alespoň několikrát týdně
- občas
- výjimečně nebo nikdy
- bez odpovědi

Obr. 49 Jak často tráví děti **čas v parku** u školy - odpovědi **rodičů** dle místa bydliště:

- alespoň několikrát týdně
- občas
- výjimečně nebo nikdy
- bez odpovědi

Obr. 48 a 49 ukazuje, jak blízkost bydlení a nepřívětivé propojení Malého háje s parkem ovlivňuje i četnost návštěv parku.

Z odpovědí dětí je patrné, že **děti hřiště často využívaly a měly tam své oblíbené prvky, nejčastěji zmiňovaly houpačky a prolézačky.**

„Kolotoče, houpačky, prolejšačky, prostě všechno.“

„Točící pavouk se mi líbí a prolejšací domeček a stromy a roští na kopečku.“

Přesto je dětí, které by chtěly nechat vše při starém, menšina (15% „Chtěla bych si tam hrát jako předtím.“) a návrhů na nové prvky je celá řada. Nejvíce dětí si přeje více a větší prolézačky nebo lanové prvky. Dalšími často zmiňovanými prvky (alespoň pětkrát) jsou **prvky na posilování (např. hrazdy), houpačky (více a větší), lanovka, trampolína, horolezecká stěna, kolotoč**, obecně větší prvky pro starší děti. Další zmiňované návrhy jsou: tobogán (3x), vodní prvek (2x), lavičky (2x), hrad, bunkr, domeček na stromě, dráha, ping-pong, kosmická loď, parkour, tunel, více prostoru na honěnou, povrch z tartanu, obchod. Objevil se také požadavek na otevření hřiště před začátkem školy.

Vybrané komentáře rodičů k budoucí náplni hřiště:

„Víc herních prvku pro větší děti, mám ráda kolotoče a ráda lezu ve výškách.“

„Udělal bych tam další fitpark.....ten malý bývá v obležení velkých dětí a ty se tam jen tak schází a stejně necvičí.“

„Houpačky, kolotoč, lanový most na přecházení, šplhací tyč, prolézací tunel, aby na zemi byl položen tartan, nikoli štěr.“

„Přidat horolezeckou stěnu, víc prolejšaček, gumová trampolína.“

Dle rodičů bylo hřiště oblíbené, děti ho často využívaly. Bylo zřejmě cílené na jednu věkovou skupinu (mladší a starší děti zde neměly vyžití), nejčastěji je využívaly osmileté děti. **Od devíti let věku čas strávený na hřišti výrazně klesá.** Rodiče oceňují čistotu a uzavírání na noc. Někteří rodiče si chválí stín, jiní požadují ještě větší zastínění v létě.

Většina komentářů rodičů byla pozitivní, např.:

„Herní prvky, lavičky, stín stromu, blízkost u školy v parku.“

„Hezké hřiště, upravené pro větší i menší děti. Zajímavé hrací prvky.“

„Hřiště bylo vyhovující. Oceňuji stín pod stromy.“

„Je skvělé pro malé děti, nikoliv tolik starší, nedostatek stínu, v létě se tam nedá vydržet. A občerstvení by také bylo skvělé :-“

„Nyní uzavřeno, nejoblíbenější je herní prvek “hrad” a houpačky, cca před rokem přidaná skluzavka na kopci zásadně nefunkční herní prvek. Příjemná je možnost sezení.“

„Prvky, které jinde nejsou, že tam škola může trávit čas a nemusí být vevnitř.“

„Vhodné pro nižší věkové kategorie. Oceňuji čistotu a uzavírání na noc.“

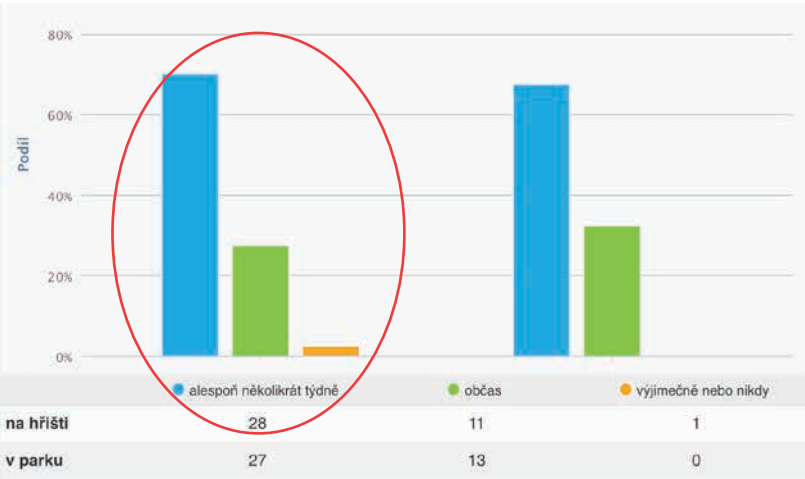
Kromě pochvalných hlasů se v malém počtu nebo jednotlivě objevují odpovědi negativně hodnotící štěrkový povrch nebo nekonceptní řešení celého hřiště.

Příklad kritického komentáře:

„Hřiště je spíše pro starší děti, štěrková úprava povrchu je velmi nepohodlná pro všechny, maminky musí nechávat kočárky mimo hřiště, klouzačka je nebezpečná, jak je umístěná na strmém kopci. Posezení je úplně mimo. Vcelku je hřiště špatně koncipované pro trávení času celé rodiny.“

Podle rodičů by **nové hřiště mělo mít atraktivní herní prvky** (pestrý výčet) pro **všechny věkové skupiny**, které hřiště využívají. Přejí si zaměření hřiště rozšířit jak pro starší děti (ZŠ, 8x), tak pro nejmenší (houpačka se zábranou - nikde v DM není). **Zastínění, posezení, stůl, přístup k WC. Cvičící stroje (2x). Požadavek na bezpečnost se objevil třikrát** (štěrkový povrch, keře, obecně bezpečné herní prvky a lavičky pro dohled).

Obr. 50 Čas strávený **na hřišti** a v parku - odpovědi dětí ve věku **6-8 let**:

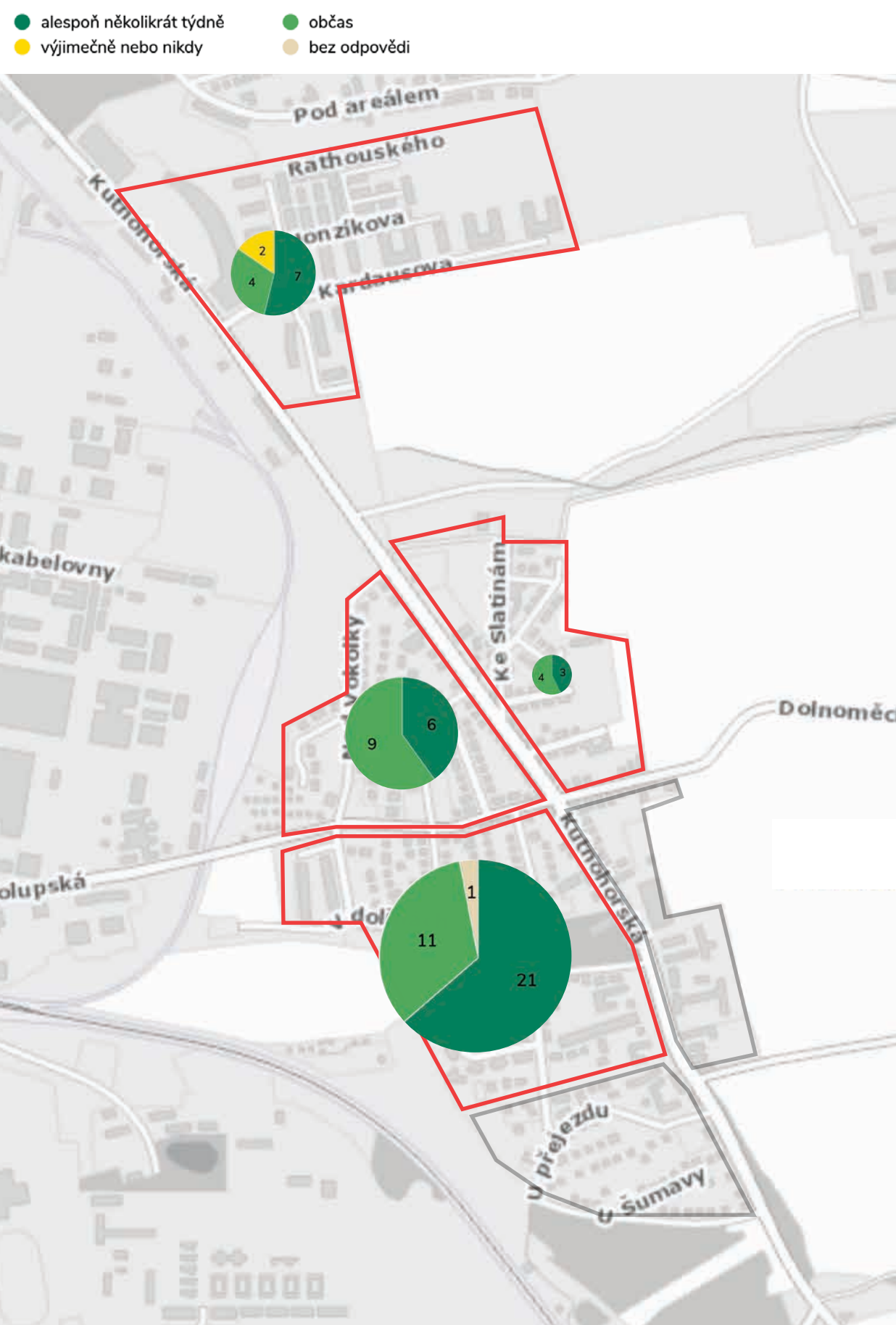

Obr. 51 Čas strávený **na hřišti** a v parku - odpovědi dětí ve věku **9-11 let**:

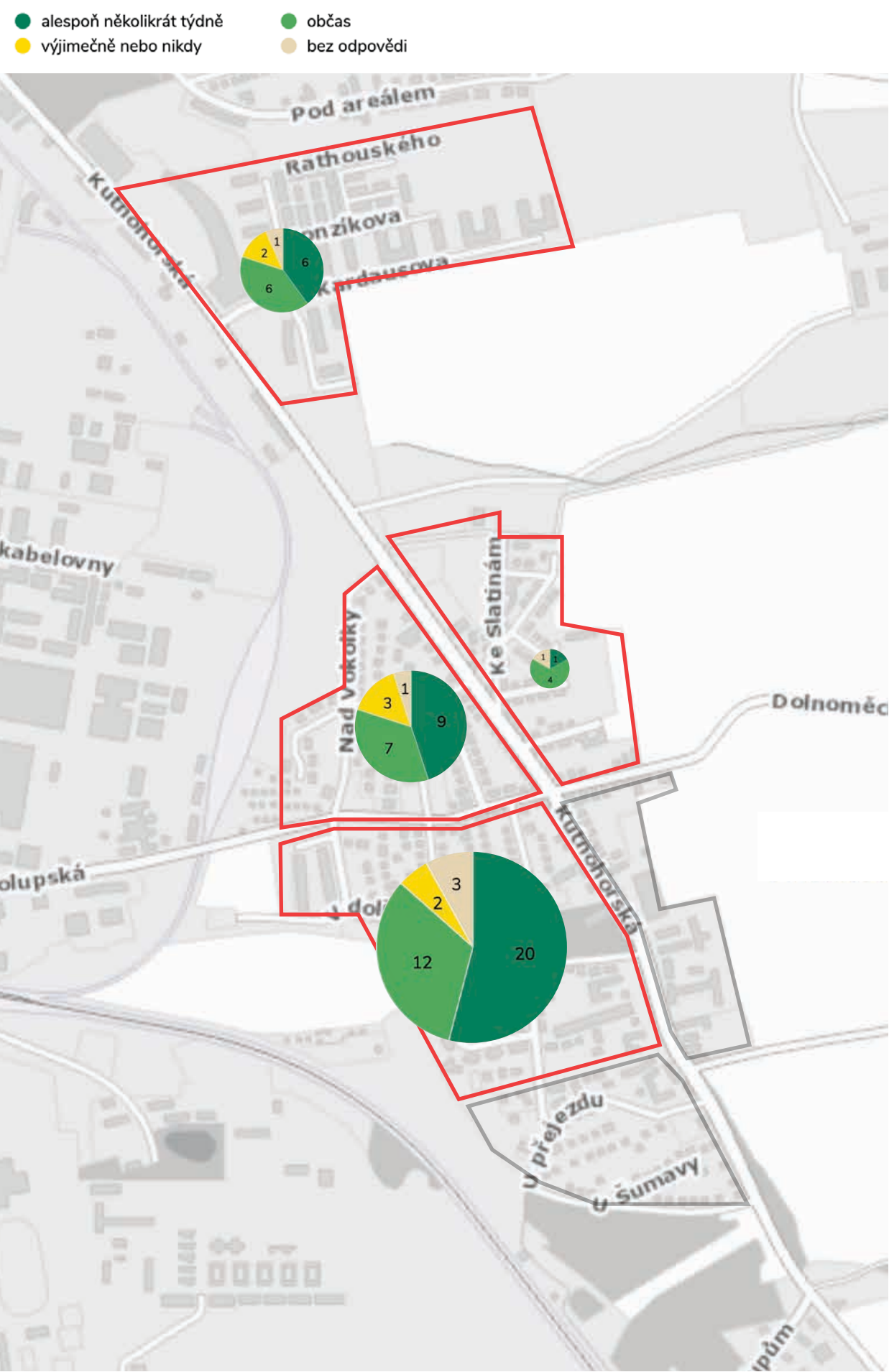
Obr. 50 a 51 Porovnání návštěvnosti hřiště podle věku dětí ukazuje, že mladší děti navštěvují hřiště častěji (3/4 několikrát týdně), zatímco starší děti hřiště navštěvují spíše občas.

Obr. 52 Jak často tráví děti čas na hřišti Kutnohorská - odpovědi **děti** dle místa bydliště:

Obr. 48 a 49 ukazuje, jak blízkost bydlení a nepřívětivé propojení Malého háje s parkem ovlivňuje i četnost návštěv parku.

Obr. 53 Jak často tráví děti čas na hřišti Kutnohorská - odpovědi **rodičů** dle místa bydliště:

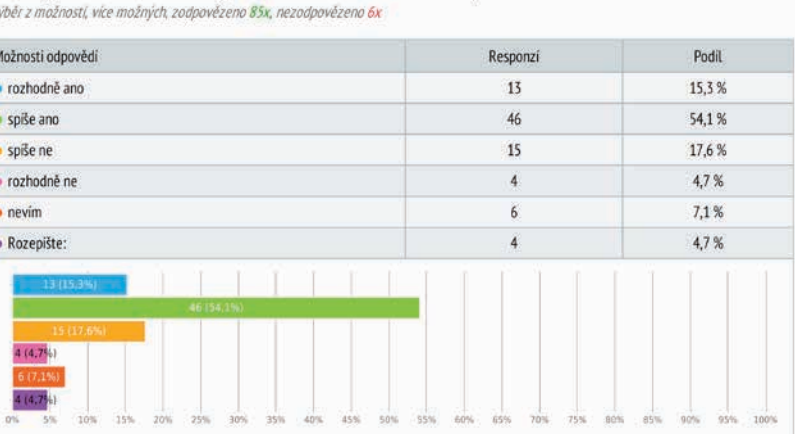

DALŠÍ PODNĚTY

NABÍDKA PRO HRU V MÍSTĚ BYDLIŠTĚ

Podle většiny rodičů **obec spíše nabízí dostatek možností pro hru dětí.**

Obr. 50 Dostatek příležitostí pro hru dětí v místě bydliště - odpovědi rodičů:

Ve volných komentářích více než polovina obyvatel využila příležitost vyjádřit podněty ke zlepšení, čtvrtina z nich ale zároveň vyjadřovala spokojenost s množstvím času stráveného venku.

„Takto vyhovuje, kromě samozřejmě automobi-
lového provozu, hlavně na ulici Kutnohorská a Dol-
noměcholupská“

„Trávíme venku hodně času. Byla bych ráda, kdyby
hlučnost z automobilové dopravy byla menší.“

„Ani me, máme dvorek a zahradu, projít se chodíme
do lesa a v parku tráví čas převážně se školou.“

Přání se týkají nabídky aktivit. Opakovaně je zmiňovaná potřeba větší nabídky pro hru, zejména pro starší děti.

„Dolní Měcholupy jsou dobrým místem pro pobyt
venku, ale uvítali bychom hřiště pro starší děti.“

„Rozhodně otevření hřiště pro starší děti.“

„Možná někde skateboardové rampy, ale nemusí
to být v parku.“

Objevují se i podněty k lepší údržbě cyklostezky a její doplnění o atrakce/lavičky.

„Cyklostezka by mohla být lépe upravována, aby
tam nebyl nepořádek, ale to je hlavně o lidech.“

„Ano, nic se měnit nemusí, jen podél cyklostezky
prosím přidat lavičky nebo nějaký herní prvek pro
děti (houpačky, prolézačka aj.).“

Obyvatelům také vadí špatná údržba veřejného prostoru, znečištění výkaly nebo nedopalky v parku. Někteří zmiňují konkrétní místa, např. cyklostezku, lesík, park nebo retenční nádrž.

„Ráda bych trávila více času v parku nebo u retenční
nádrže. Ale není v blízkosti těchto míst úplně
příjemné místo na odpočinek. V parku posedávají
lidé, kteří popíjejí a kouří, nechávají u laviček a na
lavičkách odpadky. Je nepříjemné si na ně vůbec
sednout. To samé je u té nepovedené kašny. Je tam
spousta nedopalků a místo není opravdu vhodné
na trávení času s dětmi.“

V centru (parku) **chybí nutné zázemí pro delší pobyt** (WC, pítko), ale i **důvod návštěvy**, vystihuje to např. tento komentář rodiče:

„Nyní není moc proč do “centra” Měcholup s dětmi
jít mimo tranzitu skrz nebo účelově do školy apod.“

NABÍDKA SLUŽEB V DM

Spokojenost se současným stavem (popř. nemá žádné návrhy na zlepšení) vyjádřila menšina (třináct) respondentů. Většině rodičů (šedesát komentářů) chybí v Dolních Měcholupech živé centrum, nevíce by využívali **kavárnu nebo cukrárnu (16x) a restauraci (15x)** a těší se na otevření restaurace s dětským hřištěm v parku. Dále je **opakovaně zmiňována poptávka po menším obchodu s potravinami, řeznictví, pekárně a lékárně**. Další návrhy (jednotlivé) uvádějí knihovnu, večerní aktivity pro dospělé, klub pro rodiče s dětmi, farmářské trhy, farmářský obchod, koupaliště, kadeřník, květiny, suvenýry, lepší pizzerie, lepší propojení MD-MH (tj. dostupnost služeb v MH).

Výběr z komentářů k nabídce služeb v centru DM:

„V tomto směru je to velmi špatné, kavárna se
zahradkou, restaurace ideálně také se zahradkou
zaměřená na rodiny s dětmi“

„Nabídka je silně nedostatečná. Z Malého háje se
rádi vydáváme do centra obce, nicméně možnosti
zajít si na dobrý oběd (kafe, zákusek či pivo) jsou
velmi nedostatečné. Centrum obce působí “mrtvé”
a na první pohled v něm neprobíhá žádný veřejný
a společný život.“

„Malo restaurací, barů, kulturního vyžití, málo
obchůdků (řezník, cukrárna, pekárna), prakticky nic
v Měcholupech není.“

DOLNÍ MĚCHOLUPY - VYSNĚNÉ MÍSTO PRO HRU A TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU - OBRÁZKY HŘIŠTĚ

Radnice DM plánuje investovat do obnovy a zlepšení dětského hřiště Kutnohorská. Pro doplnění dotazníkového šetření byly děti požádány o zaslání svých námětů, návrhů a doporučení na ztvárnění nového upraveného prostoru pro hru.

Je třeba si připomenout, že děti nejsou odborníci na navrhování, ale jednoznačně jsou to odborníci na hru. V některých dětských obrázcích je patrné ovlivnění stávající podobou dětského hřiště Kutnohorská, v některých se děti naopak uměly odpoutat a znázornit svou vlastní představu. Obrázky dětí nám nicméně poskytly představu o tom, jak si chtějí hrát a to jak znázorněním oblíbených prvků, tak znázorněním a popisem toho, co je pro ně atraktivní.

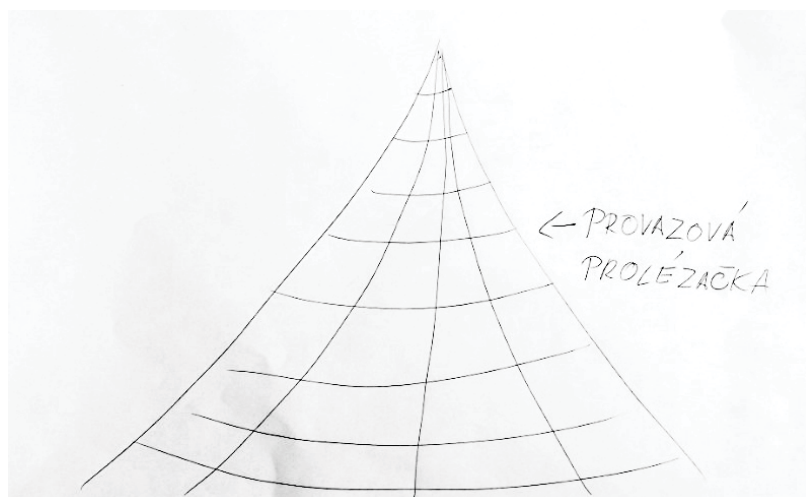
Děti odevzdaly 26 obrázků, z toho pouze dvě děti (7 a 8 let) jsou spokojené se stávajícím ztvárněním hřiště a nepřejí si změny. Na základě 24 obrázků byl proveden rozbor níže. **Z dětských obrázků a z výsledků dotazníkového šetření vnímáme potřebu většího dobrodružství a zážitku.**

Preferované herní prvky dle počtu znázornění:

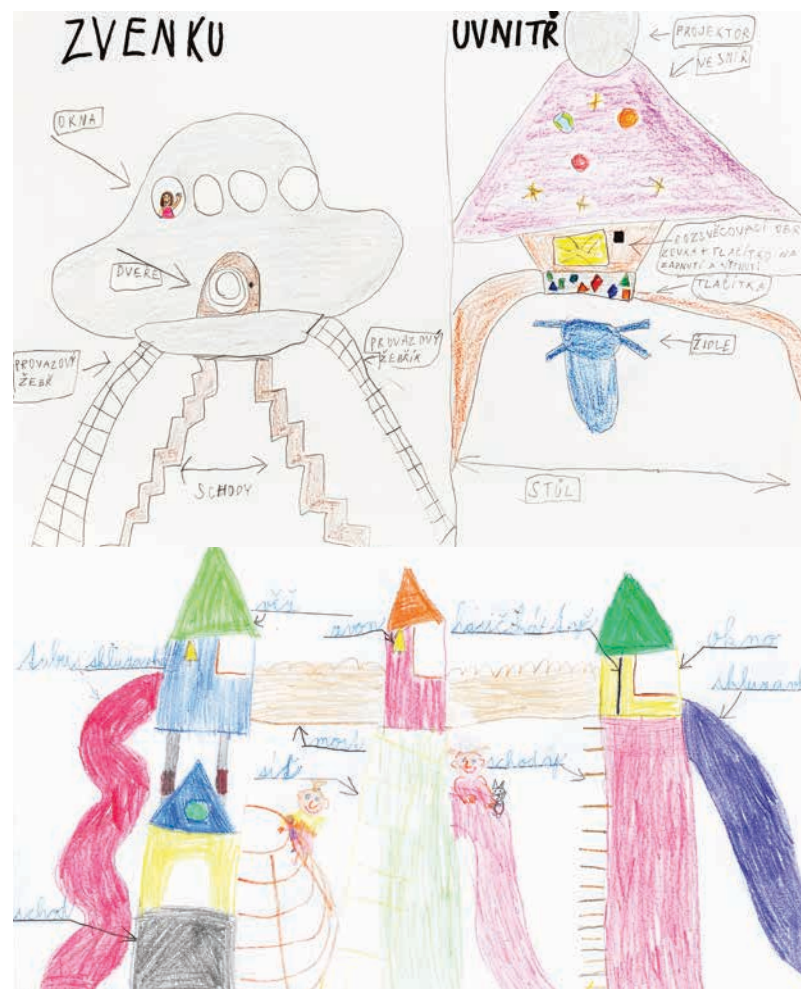
Prolézačka - 13 (5 – 10let, 4 – 8let, 3 – 7let, 1 -11let)

Celá polovina dětí si přeje mít na hřišti prolézací prvky. Spíš než běžné jednoduché herní prvky prolézaček si děti přály komplexnější prolézací herní prvky, které kombinují lezecké prvky ve výškách se sítěmi, lany, tyčemi a tobogány.

Polovina dětí tyto prolézačky ztvárnila tématicky (Obří loď, Hrad, Vesmírné těleso) jako kombinaci lezeckých, prolézacích a klouzacích prvků. **Pro děti je důležité koncepční ztvárnění hřiště.**

Obr. 51 Síť na lezení je oblíbený prvek i pro desetileté děti.

Obr. 52, 53 Děti často propojily rozličné prvky (a tedy nabídku pro různé aktivity) pod jedním tématem, např. vesmírná loď (8 let) nebo hrad (8 let).

Houpačka - 8 (3 – 10let, 2 – 8let, 2 – 7let, 1 – bez udání věku)

Jedna třetina dětí si na hřišti přeje mít klasickou a nezaměnitelnou houpačku, na obrázcích byly většinou zobrazeny houpačky dvě (je zábavnější se houpat v páru), jedno dítě nakreslilo velkou houpačku pro více dětí (houpací síť pro jedno až 5 dětí).

Obr. 54 Trampolína a dvě houpačky vedle sebe se objevily ve čtvrtině obrázků.

Skluzačka - 7 (4 – 10let, 1 – 11let, 1 – 7let, 1 - bez udání věku)

Kromě znázornění klasické skluzačky se objevila i přání na vysokou a dlouhou skluzačku a také skluzačku pro více dětí.

Trampolína - 6 (2 – 10let, 2 – 7let, 1 – 8let, 1 - bez udání věku)

Děti ve svých návrzích znázorňovaly trampolínu a opakovaně ji zmiňovaly v dotazníkovém šetření, obdobně jako rodiče.

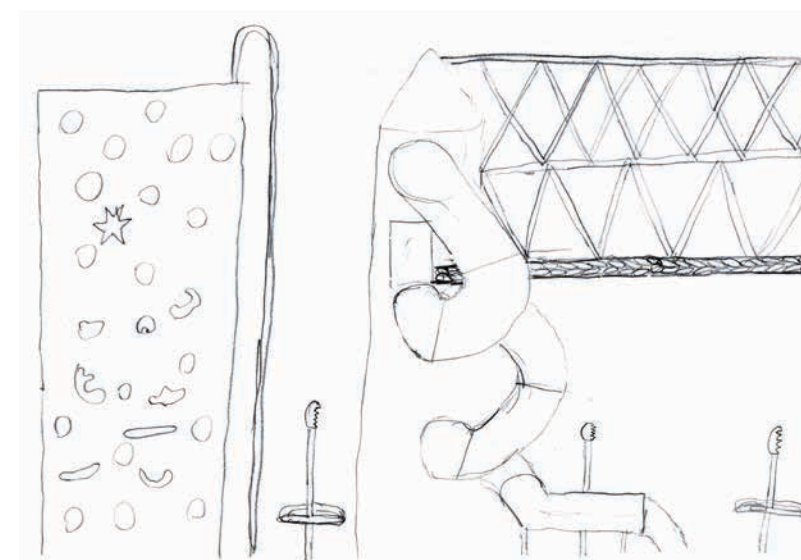
Horolezecká stěna - 6 (2 – 10let, 2 – 7let, 1 – 11let, 1 – 8let)

Stejný počet dětí si ve svých návrzích přalo horolezeckou stěnu, ale obdobně jako ve dotazníkovém šetření si horolezeckou stěnu přejí spíše starší děti.

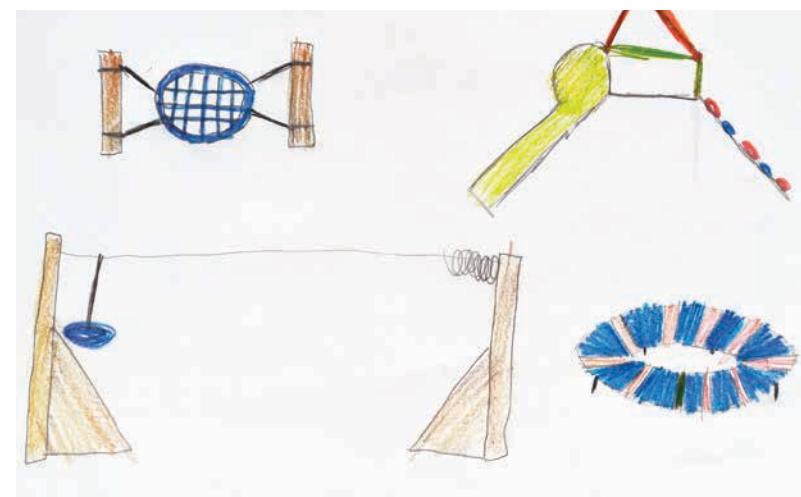
Jezdící lanovka - 3 (2 – 10let, 1 – 7let)

Další zmiňované prvky -12

Pískoviště 2, kolotoč 2, hrazda 2, raketa 2, atletický ovál 1, ping-pongový stůl 1, skatepark/U-rampa 1, dům na stromě 1.

Obr. 55 Děti často ztvárňovaly lezecké prvky kombinované s možností sklouznutí.

Obr. 56 Děti kreslily prvky, které je zaujaly na jiných hřištích, např. houpačku pro více dětí (10 let).

OBECNÁ DOPORUČENÍ PRO DOLNÍ MĚCHOLUPY PŘÁTELSKÉ K DĚTEM

Město, které myslí na své nejmladší obyvatele a vychází vstříc jejich potřebám je **město přátelské k dětem**. Takové město či městská část **umožňuje dětem svobodný a nezávislý pohyb a pobyt ve městě**. Veřejné prostory ve městě jsou pro děti přívětivé a bezpečné. **Dětská hra ve městě je integrovaná do městské matrice a je plnohodnotnou součástí veřejného prostoru**. Děti mají dostatek příležitostí k volné a svobodné hře a setkávání se s kamarády. **Městská infrastruktura jim umožňuje spontánně a bez doprovodu rodičů objevovat své okolí a získávat vztah k městu, svému domovu**. Je to město čisté a zdravé, s dostatkem přírody a přírodních prvků, které děti mohou objevovat a interagovat s nimi. Názor dětí je při rozhodování o veřejném prostoru brán v potaz. Děti jsou účastníky rozhodovacích participačních procesů týkajících se okolí, v němž žijí.

• NEZÁVISLOST V POHYBU A V POBYTU

Děti by měly mít možnost svobodně, nezávisle a bezpečně objevovat své prostředí. Městská dopravní infrastruktura spolu s přístupným veřejným prostorem v lokalitě by měly být upravené tak, aby splňovaly požadavky na propustnost území, propojenost a bezpečnost. To mohou zajistit např. **bezpečné a uživatelsky přívětivé trasy, které propojí bydliště dětí s cílovou destinací a navíc nabídnou další příležitosti pro krátkodobá zastavení**. Podrobněji viz Doporučení úprav veřejného prostoru str. 31.

• NABÍDKA KVALITNÍ HRY A AKTIVIT

Děti mají právo na hru a prostředí musí na tuto potřebu adekvátně reagovat. **Doporučuje se zkvalitnění nabídky formálních i neformálních míst pro hru** a relaxaci a doplnění jednotlivých prvků městského mobiliáře a prvků, které jsou integrované do veřejného prostoru města, a svou formou, ztvárněním a náplní vybízí ke hře různé věkové skupiny obyvatel.

U formálních míst pro hru – hřišť, se doporučuje **podpora přírodních prvků** (stín, voda) **a přírodní hry** (s volnými prvky a vodou), **nabídka většího přijatelného rizika a dobrodružné hry pro starší děti** (např. lezecké výškové prvky, skatepark) a nedefinované místo tzv. pro zevlování, které svým ztvárněním a umístěním umožňuje starším dětem ho přijmout za své.

Neformální místa podpořená o **prvky mobiliáře** (např. podél cyklostezky) umožní dětem se krátce zastavit, potkat se s kamarády, povídat si, hrát neformální hry či pozorovat městský ruch na ulicích a ve veřejném prostoru.

Doporučuje se **úprava a doplnění předprostoru školy** a vytvoření přívětivého místa k setkávání, čekání, relaxaci, svačení, psaní úkolů, zaparkování koloběžek, atd.

V případě developerské investice do nových obytných čtvrtí se doporučuje pamatovat i na děti a na možnost podpory např. sportovních aktivit a komunitního klubu pro mládež.

Podrobněji viz Doporučení úprav veřejného prostoru str. 31 a Doporučení pro hřiště a park str. 33.

• INTEGRACE DĚTÍ DO ŽIVOTA MĚSTA

Pro děti je důležitý pocit, že jsou součástí města a společnosti. Sociální a kulturní politika města spolu s participačně vzdělávacími aktivitami, kterých jsou děti součástí, napomáhají k pocitu sounáležitosti. Aktivity a místa, kde děti tráví čas, by měly být integrovány do městské matrice a veřejného prostoru (např. sportovní soutěže, prezentace výsledků, oslavy, apod.).

V obytných zónách Dolních Měcholup je velký potenciál k tomu, aby si děti a mládež mohli nárokovat místa ve veřejném prostoru, ve kterém si mohou běžně hrát a socializovat se – uliční prostor, nároží, předprostor školy, část místního parku či náměstí, kavárna, obchod, komunitní centrum, anebo tzv. místo nalezené, objevené dětmi (lesík), děti si místo mohou přivlastňovat, např. prázdné, neudržované místo/brown field či městská divočina.

Pro svobodné trávení času venku je také důležitá **sociální přívětivost prostoru**, tedy prostředí, ve kterém jsou děti vítány a které pro ně nepředstavuje sociální hrozby. Pocit bezpečí je založen na znalosti místního prostředí a komunity dospělých obyvatel, se kterými jsou děti pravidelně v kontaktu.

Sociální bezpečnost veřejného prostoru se nejlépe posiluje jeho oživením. Doporučujeme **navrhovat prostory, které nabídnou náplň všem věkovým skupinám obyvatel (tzv. “shared spaces”)**. Atraktivitu mohou navýšit i **jednorázové nebo pravidelné akce ve veřejném prostoru**, jako např. různé happeningy, trhy, kulturní programy. Doporučujeme také **prověřit poptávku místních obyvatel po zřízení komunitního centra pro rodiče nebo pro školní děti**. Děti by měly být také

vhodným a efektivním způsobem (např. formou workshopu na téma prevence kriminality) seznámeny, jak reagovat a na koho se mohou obrátit s žádostí o radu nebo pomoc v určitých problematických situacích, se kterými se mohou setkat ve veřejném prostoru, např. pokud se ve veřejném prostoru nachází osoby, které jsou jim svým chováním nepříjemné nebo se jich bojí (např. v dotazníku několikrát zmiňovaní podnapilí lidé bez domova).

• PARTICIPACE/ZAPOJENÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE DO PROCESU PLÁNOVÁNÍ

Děti a mládež mají mít možnost se vyjadřovat ke svému prostředí a být zapojeny do procesu rozhodování a plánování veřejného prostoru města či do jiných otázek týkajících se jejich životů.

Děti je třeba zapojit do plánovacích workshopů, komunitních aktivit (např. společné sázení veřejné zeleně apod.). Město může zajistit zdroje a systém nástrojů, skrze které se děti mohou zapojit do procesu rozhodování a sdílení názorů. Děti by také měly být seznámeny s možností kontaktovat místní samosprávu (zodpovědnou osobu) a vědět, že naleznou podporu a mají možnost se připojit či na vlastní iniciativu zorganizovat participační proces.

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE K OBECNÝM DOPORUČENÍM

Obr. 57 **Nezávislost v pohybu a v pobytu**, ulice v režimu pěší zóny např. během sobotního dopoledne Londýn, 2017 (zdroj: internet)

Obr. 60 **Nabídka kvalitní hry a aktivit**, Lisabon, 2019: Integrace herních prvků do veřejného prostoru (uliční prostor). Vodní hra ve veřejném prostoru.

Obr. 63 **Nabídka kvalitní hry a aktivit**: Hra s pískem a vodou integrovaná do veřejného prostoru. (Berlín, 2017)

Obr. 58 **Nabídka kvalitní hry a aktivit**, Autorské hřiště na Střeleckém ostrově, Jiránek New Visit, Praha, 2017: Lanová opičí dráha integrovaná do parku - (zdroj: internet)

Obr. 61 **Nabídka kvalitní hry a aktivit**, Lisabon, 2019: Integrace herních prvků do veřejného prostoru (park) (zdroj internet)

Obr. 64 **Integrace dětí do života města** (Berlín, 2017)

Obr. 59 **Nabídka kvalitní hry a aktivit**, Lisabon, 2019: Integrace herních prvků do veřejného prostoru (uliční prostor). Vodní hra ve veřejném prostoru.

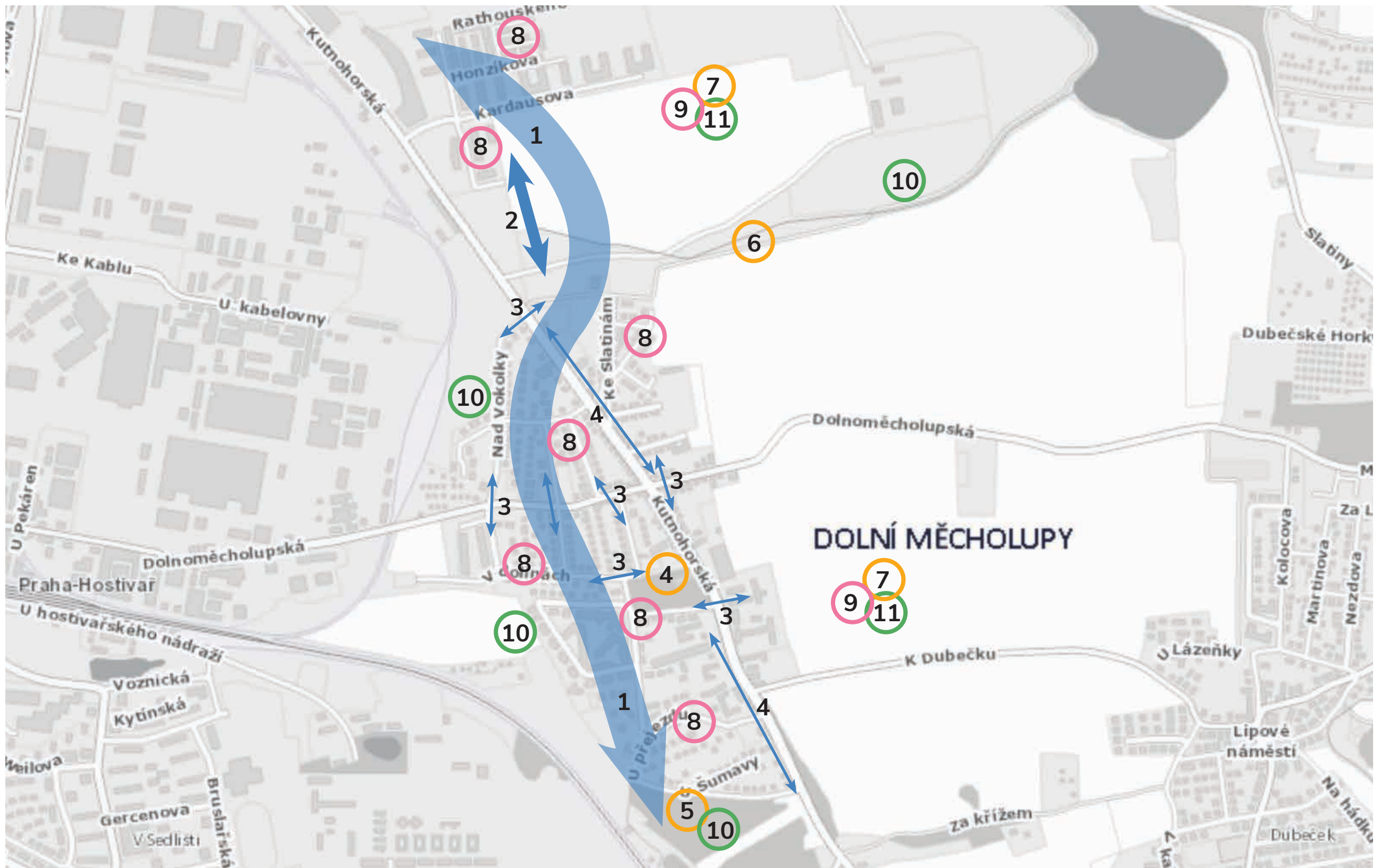

Obr. 62 **Místa k setkávání se s vrstevníky**: Příklad multifunkčního posezení v přírodě (zdroj: internet)

Obr. 65 **Zapojení dětí do procesu plánování veřejného prostoru** (Praha, 2017)

DOPORUČENÍ ÚPRAV VEŘEJNÉHO PROSTORU

Obr. 66 Mapa schématicky znázorňující doporučení úprav veřejného prostoru DM, legenda viz text na str. 31

MOBILITA

Přesto, že jsou ulice v obytné čtvrti v centrální části DM řešené v duchu zklidněné dopravy a svým ztvárněním a malým provozem dávají přednost pěšímu uživateli, samostatnost dětí mladšího školního věku (do 10 let) je zde omezená. Přítomnost dětí ve veřejném prostoru DM je limitovaná a neodpovídá krátkým docházkovým vzdálenostem v této městské části. Hlavním faktorem jsou frekventované dopravní spoje ulic Kutnohorská a Dolnoměcholupská, které představují jak fyzické bariéry, tak bezpečnostní riziko pro děti.

Doporučení se týkají zlepšení pěší a cyklo mobility nejmladších občanů a to jak při cestě do a ze školy, tak při běžném pohybu a pobytu v DM. Příklady dobré praxe viz str. 32.

Doporučení pro mobilitu

- 1** Doporučujeme podporu pěší a cyklo (koloběžky, skaty, kola) mobility **vytvořením bezpečných a uživatelsky přívětivých tras, procházejících celým územím DM a napojujících se na stávající cyklostezky.** Plynulý a pohodlný provoz na vytyčených trasách zajistí zklidnění dopravy a dostatečná šířka chodníku pro uživatele (pěší a „kolečkáře“, skupinu dětí, rodinu s kočárkem). Povrch chodníku by měl dětem umožňovat plynulou jízdu na kole, koloběžce, či skatu, v minimální variantě může mít formu pruhu o šířce cca 25 cm s hladkým povrchem. V rušných ulicích (Kutnohorská, Dolnoměcholupská) se doporučuje odclonění motorové dopravy pomocí zeleně či fyzických bariér. Trasy by měly být doplněny neformálními herními prvky a prvky mobiliáře za účelem podpory žádoucích sociálních interakcí (viz níže). V cílových destinacích se doporučuje vytvořit zázemí pro odkládání a uzamčení kol, skatů a koloběžek.
- 2** Dotazníkové šetření poukázalo na výrazné znevýhodnění dětí bydlících v Malém háji, které je způsobeno špatným propojením s centrem Dolních Měcholup. **Pro zlepšení pěší mobility a samostatnosti dětí je zásadní zřízení bezpečného a přívětivého pěšího propojení Malého háje s parkem,** který je spolu se ZŠ Kutnohorská přirozeným centrem obce. Doporučuje se hladký povrch, který bude umožňovat i jízdu na kole či koloběžce. V místech křížení s vozovkou se doporučuje klást důraz na prioritu pěších a cyklistů (např. zvýšení povrchu na úroveň chodníku), v místech s vyšší hustotou dopravy přechod se semaforem.
- 3** **Upravit místa křížení vytipovaných pěších tras a motorizované dopravy** (přechody přes ul. Dolnoměcholupská, Kutnohorská, zatáčka u parku) **s ohledem na dět-**

ského uživatele. V zatáčce ulic U Svornosti a V Dolínách, která byla opakovaně označena za nebezpečnou, je možné doplnit barevné značení na povrchu silnice, popř. značení „Pozor děti“ či zvážít instalaci zrcadla.

- 4** Upravit povrch a šířku chodníku podél ulice Kutnohorská, popř. odclonit chodník do vozovky pomocí zeleně či fyzických bariér tak, aby propojení vyhovovalo bezpečnému a pohodlnému užívání.

HRA A VOLNÝ ČAS

Děti i mladí lidé by měli mít možnost svobodně si hrát ve svém okolí – v ulicích, na náměstích a na dalších veřejných prostranstvích. Děti si hrají kdekoli mohou, a ne pouze na místech, které jsou označeny jako hřiště. Prostory pro hru mohou zahrnovat veřejné prostory, ulice a cesty do školy a plochy s herním potenciálem v parcích, čímž jsou děti a mladí lidé podporováni, aby objevovali a užívali si širší rádius veřejného prostoru. Rozmanitost dětské hry závisí na věku a vývojovém stádiu dětí - jak děti rostou, jejich potřeby, zájmy a tedy i hry se mění. Dětskou hru ale ovlivňuje i prostředí, ve kterém si děti hrají.

Na základě dotazníkového šetření doporučujeme rozšířit nabídku pro hru nejen v okolí školy, ale v celém území Dolních Měcholup. Jak je vysvětleno výše, nejedná se jen o prvky primárně určené pro hru, nabídky může být dosaženo různým způsobem, od oživení ulic mobiliářem po komunitní práci s obyvateli obce.

Místa primárně určená pro hru dětí

- 4** Úprava hřiště Kutnohorská a doplnění herních prvků v blízkém okolí školy, podrobněji **viz Doporučení pro hřiště a park na str. 33.**
- 5** Lesík je již v současnosti oblíbenou destinací místních dětí, obyvatelé (rodiče i děti) by v místě ocenili **rozšíření nabídky pro hru, zejména pro starší děti.** Starší děti potřebují zažívat i určitou míru svobody, podstupovat různé výzvy a zakoušet riziko. Velmi vhodným typem hřiště pro tuto věkovou skupinu jsou tzv. **adventure playgrounds,** kde děti kromě svobodné hry budují a zdokonalují své sociální dovednosti. Jsou to hřiště s různými stavebními a zbytkovými materiály (jako např. prkna, tyče, pneumatiky, barely), které se dají znovu použít. Děti z nich libovolně staví herní prostor dle svých vlastních představ.
- 6** **Oživení cyklostezek** zajímavými prvky, například i uměleckými artefakty, které mohou být interaktivní (lezecké a prolézací).

- 7** **V rámci nové developerské výstavby** se doporučuje investice do zelené infrastruktury (park, lesopark, liniový park) a **nabídky pro hru dětí,** kromě nabídky různorodých herních prvků tak i **místa pro volnočasové aktivity na pomezí hry a sportu, jako např. skatepark, lezecká stěna apod.** Takové místo pro setkávání se, hru, sport a relaxaci může nabídnout alternativu k zatím jedinému místu v DM - park, které je opravdu navštěvované většinou obyvatel.

Místa primárně určená pro pobyt a setkávání

- 8** **Prvky městského mobiliáře a prvky např. s uměleckou a interaktivní kvalitou by měly integrovány do veřejného prostoru a svou formou, ztvárněním a náplní vybízet ke hře a interakci různých věkových skupin dětí a místních obyvatel.** Tyto prvky doporučujeme umísťovat podél vytyčených bezpečných tras, dále zejména podél cyklostezek a v okolí školy. Tato místa umožní dětem krátkodobá zastavení, setkávání a sdílení s kamarády, hru či pozorování života v ulicích a ve veřejném prostoru.
- 9** **V rámci nové developerské výstavby** se doporučuje vytvářet pobytová místa, která budou svou náplní vybízet ke hře a interakci různých věkových skupin dětí a místních obyvatel.

Pobyt dětí v přírodě

- 10** Pro všestranný rozvoj a zdraví dětí je důležitý pravidelný pobyt v přírodě. **Doporučujeme využít přírodní prostředí v okolí obce a drobnými zásahy (např. neformální herní prvky nebo interaktivní mobiliář) je otevřít k různorodému využití, od komunitních akcí (grilování, zahradničení, sběr ovoce), přes dobrodružnou hru (volné stavební prvky, hra s vodou), edukativní aktivity a výuku v přírodě.**
- 11** **Přírodě blízké vegetační prvky** (např. keřové skupiny z domácích dřevin) a alejové stromy mohou být zakládány i na vytipovaných lokalitách v rámci obce (stávající i nové zástavby), kde nebude docházet k omezení přehlednosti a snížení pocitu bezpečí. Rovněž je vhodné **v souladu se strategií adaptace na změnu klimatu a udržitelného města dbát při nových úpravách na dobré hospodaření s dešťovou vodou** (travnaté poldery + zadržování srážkové vody v podkladních vrstvách nově upravovaných zpevněných ploch, plán údržby).

ILUSTRAČNÍ FOTOGRAFIE K NAVRHOVANÝM ÚPRAVÁM

Obr. 67 Komplexní řešení prostředí ulice umožňující **bezpečný pohyb a pobyt**: nároží, které si děti osvojily. Berlín, 2017.

Obr. 70 **Dobrodružné hřiště** umožňuje dětem za dozoru školených instruktorů budovat nové herní prvky (Berlín, 2017)

Obr. 73 **Jednoduché prvky podporující hru** mohou být umístěné podél vytyčených tras nebo u cyklostezky (Berlín, 2017)

Obr. 68 Komplexní řešení prostředí ulice umožňující **bezpečný pohyb a pobyt**, Vauban, Freiburg, 2018 (zdroj internet).

Obr. 71 **Přírodní hřiště** umožňují nejen kontakt s přírodou, ale i hru s volnými prvky a přírodními materiály (Berlín, 2017)

Obr. 74 Zajímavý mobilář se může stát **místem k setkávání** (Kodaň, 2017)

Obr. 69 **Dobrodružné hřiště** (Berlín, 2019)

Obr. 72 **Jednoduché prvky podporující hru** mohou být umístěné podél vytyčených tras nebo u cyklostezky (Kodaň, 2017)

Obr. 75. **Místo k setkávání** na rozšířeném úseku cyklostezky (Berlín, 2019)

DOPORUČENÍ PRO HŘIŠTĚ A PARK

Co dělá prostor dobrým místem na hraní? Jak můžeme navrhovat veřejný prostor, kde si děti mohou hrát?

Cíl navrhování prostorů pro hru je nabídnout dětem prostředí, ve kterém mohou zakoušet širokou škálu různých typů hry, prostředí a zkušeností – nejen aktivity jako např. houpání, klouzání a lezení, ale také tzv. přijatelné riziko. Prostředí by mělo být podnětné pro všechny typy hry, včetně kognitivních (např. pro dramatickou hru).

Největší potenciál pro hru mají místa, která mohou společně využívat děti různých věkových skupin, mladí lidé i dospělí. Takové prostory mají mimořádnou společenskou hodnotu pro rodiče a ty, kteří na malé děti dohlížejí: jsou to místa, kde se mohou jak dospělí, tak děti neformálně setkávat. Skutečnost, že si děti hrají venku a vstupují do vztahů s ostatními dětmi ve svém okolí, může mít také pozitivní efekt na stmelení komunity jako takové.

V případě navrhování kvalitního prostoru pro hru a pobyt obyvatel, v tomto případě prostoru hřiště Kutnohorská, navazujícího prostranství před školou a samotného parku je třeba **celý prostor a jeho okolí vnímat koncepčně a navrhnout různorodou nabídku hry a relaxace rozloženou v prostoru dle potřeb jeho uživatelů**. Koncepční hřiště reaguje na potřeby a poptávku stávajících a potenciálních uživatelů, uživatelé jsou zapojeni do procesu navrhování a hřiště samotné je navrženo na míru, reaguje na místní podmínky (hřiště v rámci parku se liší svým ztvárněním od tematického hřiště v urbánním prostředí viz obr. 76 a 77).

Pomůckou mohou být určité zásady při navrhování prostoru pro hru, viz níže.

Hřiště představuje pro nejmenší děti a jejich doprovod bezpečnou oázu, ve které si mohou vyzkoušet různé nové dovednosti včetně těch sociálních. Nesmí se zapomínat ani na děti starší a nabídnout i odvážnější prvky k lezení, protože děti si samy umí regulovat své aktivity dle svých vlastních možností. Sledování hry starších dětí je velmi prospěšné pro jejich rozvoj – děti se nejlépe učí od dětí. Doporučujeme instalaci herních prvků, které umožňují společnou hru více dětí, viz Doporučení ke herním prvkům na str. 34.

Park je třeba vhodně doplnit o prvky zaměřené na starší děti, prvky by měly promyšlenou estetikou harmonicky doplnit stávající plochy zeleně. Je možné zvážit i mlžítka či jiný vodní herní prvek, vždy oblíbený u všech věkových kategorií dětí.

V předprostoru školy se doporučuje úprava prostoru a doplnění mobiliáře, který umožní posezení/čekání na děti, svačinu, zaparkování kola či koloběžky.

Hlavní zásady navrhování prostoru pro hru:

1. ESTETIKA, KOMPOZICE A ORIGINÁLNÍ HERNÍ PRVKY

Podněcuje děti k různým typům her: fyzickými aktivitami počínaje a volnou hrou, založenou na fantazii, konče. Místo určuje design. Je navrženo tak, aby vhodně zapadalo do daného prostředí.

2. BEZPEČNOST

V první řadě je důležité, aby bylo místo bezpečné. Rodiče se pak nebojí dopřát svým dětem volnost pohybu. Hřiště musí být zároveň přístupné a přehledné.

3. INSPIRATIVNÍ, PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PROSTŘEDÍ

Autorské prvky, umění, zeleň. Široká škála herních možností. Stromy poskytují příjemný stín, vytvářejí intimitu prostoru a tím zvyšují obytnost prostoru. Udržované travnaté plochy mohou v letních měsících zčásti nahradit mobiliář.

4. INKLUZE, RŮZNÉ VĚKOVÉ KATEGORIE

Je žádoucí slučovat různé generace dětí, které se od sebe navzájem inspirují a učí. Hra pro starší děti může být doplněna prvky umístěnými v parku (lezecké prvky, lanové prvky, horolezecká stěna – využití věže, a další).

5. HRA S VOLNÝMI PRVKY

Ke hře může sloužit i materiál, ze kterého je utvořena dopadová plocha, např. drobný štěrtek, kačírek. Stavět lze i z dřevěných klacíků, se kterými se dá také šermovat, můžou sloužit jako hudební nástroj anebo lze jimi třeba přiložit do ohně.

6. RŮZNÉ VÝŠKOVÉ ÚROVNĚ

Děti mají rády různé výškové úrovně, které využívají k ověřování a zlepšování svých fyzických schopností. Zvlněné zelené plochy představují v dětském měřítku imaginární krajinu snů, kde je možné běhat, válet sudy a v zimě sáňkovat.

7. ŽIVLY; RŮZNORODÉ MATERIÁLY

Pro děti je velmi lákavá voda, jeden ze živlů.

8. PŘÍLEŽITOST PRO PŘIJATELNÉ RIZIKO

Úspěšné prostory pro hru nabízí dětem svobodu a kontrolu ve hře. Děti si hrají podle sebe a neustále přichází s novými a tvořivými způsoby, jak využívat vybavení a dané prostředí. Může se jednat například o lezení vzhůru po skluzné části sluzavky a nacházení různých zábavných a nekonvenčních způsobů, jak využívat mobiliář.

Děti všech věkových kategorií a schopností rády, zkouší vzrušující a podnětné herní příležitosti, které testují hranice jejich schopností, včetně různých vzájemných potyček a šarvátek, sportovních aktivit, kolektivních her a příležitostí ke šplhání.

9. TRVANLIVOST A UDRŽITELNOST

Navržené řešení souborů herních prvků a doplňkového mobiliáře včetně použitých materiálů musí odpovídat současným požadavkům a standardům s ohledem na určenou funkci a uživatele. Návrh musí zároveň být v souladu se současnou strategií adaptace na změnu klimatu a udržitelného města.

10. SEZENÍ

Pohodlná místa k sezení napomáhají tomu, aby prostor působil vlídně na lidi různých generací a zároveň povzbuzoval rodiče s menšími dětmi, aby zůstali a hráli si.

11. OBČANSKÁ VYBAVENOST

Návštěvnost a oblíbenost místa výrazně podpoří přístup k toaletám, přebalovacímu pultu a k občerstvení.

12. OPLOCENÍ / OHRANIČENÍ

Oplocení nemusí znamenat nepřekonatelnou bariéru. Často stačí naznačit ohraničení prostoru a zamezit nejmenším dětem v opuštění hřiště. Oplocení má být součástí architektonického návrhu a kromě estetických parametrů má být navrženo v souladu s platnými normami pro dětské herní prvky.

13. ZAPOJOVÁNÍ DĚTÍ

Děti nejsou odborníci na navrhování, ale jednoznačně jsou odborníci na hru. Zapojení dětí do procesu navrhování, realizace a péče o místo zhodnocuje návrh a posiluje integritu místa.

Obr. 76 Hřiště v rámci parku (Thomayerovy sady, Land 05, foto internet)

Obr. 77 Hřiště v urbánním prostředí (BASE, foto internet)

DOPORUČENÍ K HERNÍM PRVKŮM

Doporučení se týká doplnění chybějící nabídky herních prvků pro starší děti v úzkém okolí školy, kde je největší koncentrace dětí. Výběr prvků vychází z potřeb a přání dětí a jejich rodičů vyjádřených v dotazníkovém šetření.

Prolézačka

Jak obrázky dětí, tak dotazníkové šetření ukazuje poptávku po lezečích a prolézacích prvcích pro starší děti. Spíše než jednoznačné tématické ztvárnění doporučujeme abstraktní pojetí herní soupravy (příklad park Gleisdreieck v Berlíně - dřevěné sloupy a tyče propojené lany a hrazdami), ve kterém si každé dítě může najít vlastní imaginární představu. Prolézačka je základním prvkem každého dětského hřiště, jednotlivé lezečí prvky určené pro starší děti je možné umístit i do veřejného prostoru parku, např. podle vzoru lezečích prvků na Střeleckém ostrově v Praze 1.

Obr. 78, 79 Prolézačky určené pro starší děti (Berlín, 2017)

Houpačka

V praxi navrhování hřišť se osvědčuje umístění hromadné houpačky pro starší děti (možné i využití mladšími dětmi pod dohledem rodičů), která je doplněna dvěma houpačkami pro mladší děti s bezpečným sedátkem (s ochranným rámem).

Soliterní houpačku (velikostí vhodnou i pro mládež) je za určitých podmínek (bezpečný odstup) možné instalovat i do veřejného prostoru, do parku nebo na místa se zajímavým výhledem (viz obr. 81).

Obr. 80 Houpačka, kterou může využít více dětí (foto internet)

Obr. 81 Houpačka integrovaná do veřejného prostoru (Berlín, 2016)

Skluzavka

Široké skluzavky pro více dětí zasazené do terénu jsou velmi oblíbené v zahraničí. (Děti všechny činnosti baví mnohem více, když je mohou dělat společně s kamarády. Čím víc dětí je na skluzavce, tím je větší legrace). K instalaci podobné skluzavky je možné využít stávající svah na hřišti. Doporučuje se doplnit menší skluzavkou pro předškolní děti.

Obr. 81,82 Příklad skluzavky pro více dětí (Kodaň, 2017, Berlín, 2019)

Trampolína

Trampolína je oblíbený herní prvek, nabízí aktivní fyzickou hru. Varianty pro veřejná hřiště se začínají objevovat i na českých hřištích a to jak velká nafukovací trampolína pro větší počet dětí, tak menší trampolíny zasazené do terénu pro jednotlivce. Vzhledem k omezenému prostoru hřiště Kutnohorská se doporučuje zvážení využití parku a osazení více malých zasazených trampolín v řadě za sebou umožňující skákání více dětí současně.

Obr. 83, 84 Trampolíny integrované do veřejného prostoru náměstí nebo parku umožňují skákání několika dětí současně. (Praha, foto internet, Kodaň, 2017)

Skate park

U-rampa či komplexní skate park je vhodný prvek pro starší děti a kromě sportovního využití nahrazuje místo setkávání se mládeže a trávení volného času. V DM se doporučuje do budoucna vytipovat místo (např. v rámci nové zástavby) kde by podobné místo mohlo vzniknout. Je třeba se ovšem vyvarovat jednoznačné genderové preference (obvykle kluci) a při návrhu a ztvárnění dbát na to, aby jak nabídka prvků ke sportu a k relaxaci (sezení) vybízela k využití obě pohlaví (holky a kluky).

Obr. 85, 86 Skatepark integrovaný do prostoru parku vhodným situováním na křížení frekventovaných pěších a cyklo tras. (Berlín, 2017)

Obr. 87,88 Okolí skateparku vybízející k zastavení a pobytu (Berlín, 2017)

Obr. 89 Hřiště s vhodným povrchem pro jízdu na koloběžce nebo skatu (Kodaň, 2017)

Horolezecká stěna

Aktivity spojené s horolezeckou stěnou mohou dobře nahradit šikově promyšlené lezecké a prolézací prvky. Když to umožňuje prostor a bezpečnostní požadavky, k instalaci jednoduchých horolezeckých prvků je možné využít stávající stěny objektu, plotu, v DM např. stěna vodárny.

Jezdící lanovka

Jezdící lanovka s kotvou je oblíbený prvek zaměřený na rychlost, ovšem vyžaduje dostatek volného prostoru a v DM se k instalaci tohoto prvku nabízejí spíše jiné lokality, např. v okolí cyklostezky, v lesíku a podobně.

Pískoviště

Pískoviště hraje nezaměnitelnou roli na každém hřišti, jeho ztvárnění ovšem nemusí být klasické (dřevěný obdélník s pískem). Je možné pracovat s pískem, který zároveň tvoří dopadovou plochu k jiným prvkům. Doporučuje se doplnění dalšími doprovodnými prvky (stoleček na bábovky, volné prvky k tvorbě). Pro soustředěnou hru v písku se doporučuje zajistit stín.

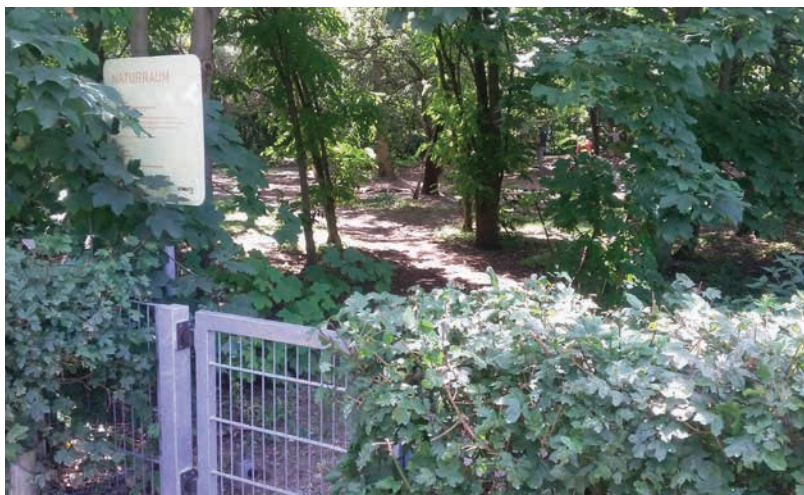
Oplocení hřiště

Mnohá hřiště mohou fungovat bez oplocení. Oplocení hřiště Kutnohorská je však místními obyvateli vnímáno pozitivně – zavírání na noc napomáhá údržbě a čistotě hřiště. Uzamykání hřiště by ale nemělo omezovat možnost jeho využití např. v ranních hodinách před začátkem školy.

Hřiště Kutnohorská je žádoucí vhodným způsobem oplotit tak, aby umožňovalo pohodlný a bezpečný pobyt nejmladším dětem a jejich doprovodu. K návrhu oplocení je třeba přistupovat citlivě tak, aby byla naplněná funkce ohraničení prostoru a funkce fyzické bariéry pro nejmenší děti, ale aby ztvárnění oplocení zároveň nepředstavovalo vizuální bariéru v prostoru. Kromě materiálů a samotné výšky oplocení je možné zvážit i doplňkovou funkci, kdy oplocení může zároveň sloužit jako herní prvek či mobiliář k posezení.

Obr. 90 Oplocení může být zároveň místem k posezení (Kodaň, 2017, Berlín, 2017)

Obr. 91 Oplocení jako živý plot (Berlín, 2017)

Obr. 92 Oplocení netvořící vizuální bariéru ve veřejném prostoru - sportovní hřiště (Kodaň, 2017)

Obr. 93 Oplocení netvořící vizuální bariéru ve veřejném prostoru - dětské hřiště (foto internet)

Doplňkový mobiliář

Doplňkový mobiliář k posezení, pikniku či osvěžení (pítka, mlžítko) může najít své místo jak v rámci hřiště, tak v předprostoru školy.

Posezení se stoly se několikrát objevilo v komentářích dětí i rodičů. Stůl s lavicemi může být integrovanou součástí dětského hřiště, vhodné je jeho umístění např. ve stínu pod stromy v blízkosti herních prvků pro nejmenší děti, které potřebují neustálý dohled rodičů (houpadla, pískoviště).

Obr. 94 Důležitou součástí hřiště je i možnost posezení a stolování (foto internet)

Interaktivní mobiliář ve veřejném prostoru

Kromě prvků určených přímo ke hře a doplňkového mobiliáře, jako jsou pítka, lavice a stoly, je žádoucí umístění dalších prvků podél oblíbených tras pohybu, které napomáhají k vytváření míst k setkávání. Interaktivní či umělecké prvky mohou v DM najít své místo jak v parku, tak podél cyklostezky, v lesíku či v rámci obytných ulic ve dopravně zklidněných zónách.

Obr. 95 Příklad multifunkčního posezení vhodného pro předprostor školy, lesík nebo okolí cyklostezky (foto internet)

ZÁVĚR

Pro přívětivé, bezpečné a funkční prostředí města, které je přátelské k dětem a rodinám, hrají roli jak fyzické, tak sociální parametry veřejného prostoru. **Jeho zkvalitnění si vyžaduje jak profesionální a dlouhotrvající přístup, tak zájem nejenom samosprávy ale i místních uživatel.** Kromě nezbytné participace obyvatel je důležitá i mezioborová spolupráce odborníků (architekt, krajinářský architekt, dopravní inženýr, sociolog, ekolog, pedagog apod.). **K úspěšnému městu, ve kterém jeho obyvatele tráví svůj volný čas, je třeba přistupovat s jasně promyšlenou strategií, koncepcí a vizí.**

Vždy je možné začít s jednoduchými, finančně nenáročnými zásahy, které se zaměří jak na hlavní bariéry v území, tak na měkké složky a sociální vztahy. Velmi efektivní způsob je zapojení místních obyvatel včetně dětí, např. ZŠ, do programů a projektů, ve kterých se žáci budou soustředit na místo, kde žijí a budou řešit, co zlepšit v okolí školy (identifikace s místem a prostředím, ale i sociální prevence). Výstupy se mohou týkat jak přírodního prostředí, tak paměti místa, sociálního prostředí nebo to mohou být umělecké instalace. Děti se také mohou zapojit do návrhu a realizace a údržby prvku v okolí ZŠ (např. výsadba stromu, keřů, zřízení záhonu okrasných květin, prvek interaktivního mobiliáře).

Dolní Měcholupy jsou městskou částí, která se stále rozvíjí a ve které budou nadále přibývat nové mladé rodiny s dětmi. Fyzické prostředí DM již teď ukazuje výrazný potenciál k tomu, aby se tato část města stala přátelská k dětem a celým rodinám. **Město přátelské k dětem je město přátelské ke všem.**

